LASTENSUOJELUN PERHEHOIDON TOIMINTAOHJE 2027 LUONNOS

Hyväksytty Kanta-Hämeen aluehallituksessa xx.xx.xxxx

KANERVA
Perhehoitoyksikkö
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Oma Häme

SISÄLLYS

1 PERHEHOIDON LAINSÄÄDÄNTÖ JA MUODOT 4
1.1 Lainsäädäntö 4
1.2 Perhehoidon organisointi Kanta-Hämeessä 4
1.3 Yksikön työntekijöiden työnjako suhteessa lastensuojelun muihin työntekijöihin 4
1.4 Perhehoidon tavoitteet 6
1.5 Perhehoitajaksi hakeutuminen ja ennakkovalmennus 6
1.6 Ehdottomat esteet perhehoitajaksi ryhtymisessä 7
1.7 Perhehoidon eri muodot 8
1.8 Perhehoidossa hoidettavien määrä 9
1.9 Perhehoitokodin soveltuvuus 10
2 PERHEHOIDON PROSESSI OMA HÄMEEN HYVINVOINTIALUEELLA 10
2.1 Kriisiperheeseen sijoittaminen 10
2.2 Pitkäaikaisperheeseen sijoittaminen 11
3 PERHEHOITAJAN ASEMA 12
3.1 Oikeudet ja velvollisuudet 12
3.2 Toimeksiantosopimus 12
3.3 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen 13
3.4 Ilmoittamisvelvollisuus ja yhteistyö lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa 14
3.5 Vapaan järjestelyt 15
3.6 Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset, sairastuminen ja tapaturmavakuutus 16
3.7 Perhehoitajan vanhempainpäivärahat 17
3.8 Eläketurva 17
3.9 VEROTUS 18
3.10 Salassapito ja vaitiolovelvollisuus 18
3.11 Lasta koskeva tieto 19
3.12 Oikeus päättää ja saada tietoa lasta koskevista asioista 20
3.13 Kuuleminen asiaan osallisena 20
3.14 Perhehoidon valvonta 21
4 PERHEHOIDON MAKSUT 23
4.1 oima 23
4.2 Hoitopalkkio 23
4.3 Hoitopalkkion korottaminen 25
4.4 Vammaistuki ja kuntoutusraha 25

4.5 Lapsilisä 26
4.6 Kustannusten korvaukset 26
4.7 Lapsen käyttövara 28
4.8 Terveydenhoidon kustannukset 29
4.9 Päivähoitomaksut 30
4.10 Matkakustannukset 30
4.11 Opiskelukulut 30
4.12 Käynnistämiskorvaus 31
4.13 Kriisiperhetoiminnan maksut 31
4.14 perhehoitajan vapaan aikaisen sijaishoidon maksut 32
5 PERHEHOITAJAN TUKI 33
5.1 Sijoituksen aikainen tuki, perhehoidon vastuutyöntekijä 33
5.2 Sosiaaliohjaajien antama tuki 34
5.3 Perhehoitajan täydennyskoulutus 35
5.4 Työnohjaus ja mentorointi 35
5.5 Pienryhmätoiminta 35
6 LAPSI PERHEHOIDOSSA 36
6.1 Lapsen asema perhehoidossa 36
6.2 Lapsen oikeus tavata läheisiään 36
6.3 Kotikunta ja uskonto 37
6.4 Terveydentilan tutkiminen 37
6.5 Vakuutusasiat 38
6.6 Päivähoito ja koulu 38
6.7 Pankkitili 39
6.8 Passi ja matkustuslupa 39
6.9 TILAPÄISESTI SIJOITETUN LAPSEN OSOITTEENMUUTOS 39
6.10 Kasvatukselliset keinot ja rajojen asettaminen (arjen turvaaminen) sekä rajoitustoimenpiteet 40
~~Rajoitustoimenpiteet~~ 41
6.11 Jälkihuolto 41
6.12 JÄLKIHUOLLON SIJOITUS 41
6.13 ITSENÄISTYVÄN NUOREN TUKI 42
7 VARAUTUMINEN 43

ALKUSANAT

Perhehoitoyksikkö Kanerva tuottaa Kanta-Hämeen hyvinvointialueella lastensuojelun perhehoitoa sekä lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain mukaista tukiperhetoimintaa. Perhehoitoyksikkö Kanerva toimii täten hyvinvointialueen lastensuojelun perhehoidon ja tukiperhetoiminnan erityisyksikkönä. Keskeisinä arvoina perhehoitoyksikössä ovat lapsen etu sekä toiminnan ja työskentelyn läpinäkyvyys. Työmme keskiössä ovat lapset sekä heidän perhehoitajansa, joiden tuesta, koulutuksesta ja valmennuksesta vastaamme sekä Oma Häme, jonka perhehoidon tarpeet pyrimme täyttämään mahdollisimman hyvin. Yksikkömme visiona on tuottaa lasten ja nuorten tarpeisiin laadukasta ja jatkuvasti perhehoitajien ja lasten tarpeiden mukaisesti kehittyvää perhehoitoa Kanta-Hämeessä.

Perhehoitoyksikkö Kanervan lastensuojelun perhehoidon toimintaohje ~~koskee kaikkea toimeksiantosuhteista lastensuojelun perhehoitoa Kanta-Hämeen hyvinvointialueella~~ koskee toimeksiantosuhteessa Kanta-Hämeen hyvinvointialueen kanssa olevaa lastensuojelun perhehoitoa ja kotouttavaa perhehoitoa (pois lukien omat ammatilliset perhehoitajat). Yksikköön kuuluu koko Oma Hämeen alue eli Kanta-Hämeen kunnat Forssa, Hattula, Hausjärvi, Humppila, Hämeenlinna, Janakkala, Jokioinen, Loppi, Riihimäki, Tammela ja Ypäjä. Toimintaohjeen tavoitteena on tukea perhehoidon toteuttamisessa perhehoitajia, hyvinvointialueen työntekijöitä sekä asiakkaita. Tarkoituksena on ennen kaikkea yhteisten toimintatapojen vahvistaminen ja sitä kautta perhehoidon kehittäminen ja lisääminen alueella. Toimintaohje päivitetään vuosittain.

Perhehoitoyksikkö Kanervan nettisivuilta löytyy mm. ajankohtainen tieto, toimintaohjeet sekä koko vuotta koskeva tapahtumakalenteri. Linkki alla:

www.omahame.fi/perhehoitoyksikkokanerva

Lastensuojelulain lakimuutos tuli voimaan 1.10.2026 alkaen. ~~tulee voimaan vuoden 2026 aikana, mutta sen soveltamisesta on vielä toimintaohjetta päivitettäessä mahdoton ohjeistaa~~. Perhehoitoyksikkö Kanerva järjesti ja tulee vielä järjestämään ~~tulee järjestämään~~ lakikoulutusta aiheeseen liittyen. Ajantasaiset tiedot aiheeseen liittyen löytyvät esimerkiksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) lastensuojelun käsikirjasta.

1 PERHEHOIDON LAINSÄÄDÄNTÖ JA MUODOT

1.1 LAINSÄÄDÄNTÖ

Perhehoitoa Suomessa ohjaavat mm. seuraavat lait:

Perhehoitolaki (20.3.2015/263)
Lastensuojelulaki (13.4.2007/417)
Laki lastensuojalain muuttamisesta (18.6.2026/523)
Sosiaalihuoltolaki (30.12.2014/1301)
Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (22.9.2000/812)
Hallintolaki (6.6.2003/434)
Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (8.4.1983/361)
Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (14.6.2002/504)
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (14.4.2023/703)

Lakien ajantasaisiin sisältöihin voi tutustua helpoiten internetissä osoitteessa www.finlex.fi.

1.2 PERHEHOIDON ORGANISOINTI KANTA-HÄMEESSÄ

Lastensuojelun perhehoitoa ja tukiperhetoimintaa Kanta-Hämeen hyvinvointialueella koordinoi ja tuottaa Perhehoitoyksikkö Kanerva, joka on yksi hyvinvointialueen lastensuojelun yksiköistä. Yksikkö palvelee koko hyvinvointialuetta, joka kattaa maantieteellisesti kaikki alueen 11 kuntaa.

Yksikön henkilökuntaan kuuluvat johtava sosiaalityöntekijä (yksikön virkavastuullinen esimies), sosiaalityöntekijä sekä 7 sosiaaliohjaajaa. Yksikön työtilat sijaitsevat Hämeenlinnassa.

1.3 YKSIKÖN TYÖNTEKIJÖIDEN TYÖNJAKO SUHTEESSA LASTENSUOJELUN MUIHIN TYÖNTEKIJÖIHIN

Perhehoitoyksikkö Kanervan työntekijät vastaavat perhehoitajien ja tukiperheiden rekrytoinnista ja ennakkovalmennuksesta. Perhehoitajien tukityö kuuluu yksikön tehtäviin koko sijoitusprosessin ajalta ja tukiperheiden tukityö erityisesti ensimmäisen vuoden ajalta. Perhehoitajien ja tukiperheiden täydennyskoulutus ja ryhmämuotoisen tuen järjestäminen (ks. luku 5) koko sijoituksen ajalle on Perhehoitoyksikön vastuulla. Perhehoitoyksikkö toimii alueellaan perhehoitoon keskittyneenä yksikkönä ja pyrkii ohjaamaan ja auttamaan kaikissa perhehoitoon liittyvissä asioissa sekä lastensuojelun työntekijöitä että perhehoitajia.

Perhehoitoyksikkö nimeää perhehoitajalle perhehoitolain 15 §:n mukaisen vastuutyöntekijän koko sijoituksen ajaksi. Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävät kuuluvat koko sijoituksen ajan lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle, eikä niistä mikään ole siirrettävissä Perhehoitoyksikön työntekijöille. Alla oleva taulukko selventää Perhehoitoyksikön työntekijöiden ja lapsen asioista vastaavan työntekijän vastuualueita.

Perhehoitoyksikön työntekijä	Lapsen asioista vastaava työntekijä
• rekrytoi ja valmentaa uusia perhehoitajia • toimii perhehoitajan vastuutyöntekijänä ja vastaa perhehoitajan tuesta • allekirjoittaa perhehoitajan toimeksiantosopimuksen • vastaa perhehoidon valvonnasta yhdessä sijoittavan sosiaalityöntekijän kanssa • on mukana epäkohtailmoituksien perusteella tehtävillä valvontakäynneillä koko sijoituksen ajan yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa ja kirjaa valvontaraportin • osallistuu lapsen asiakassuunnitelmaneuvotteluihin ensimmäisen vuoden ajan yhdessä perhehoitajan kanssa ja tämän jälkeen tarvittaessa • vastaa perhehoitajien ryhmämuotoisesta tuesta ja työnohjauksen/mentoroinnin järjestämisestä • vastaa perhehoitajan kanssa tehtävästä lopetustyöskentelystä, kun lapsen sijoitus perheessä päättyy • osallistuu perhehoitoon liittyvään kehittämistyöhön alueella ja koordinoi sitä tarpeen mukaan • tekee perhehoitoa koskevaa verkostotyötä valtakunnallisesti tuoden ajankohtaisen tiedon alueelle	• tekee paikkavarauksen Perhehoitoyksikköön ja valmistelee sijoituksen lapsen ja hänen vanhempiensa kanssa • tekee kaikki sijoitettavaa lasta koskevat viranomaispäätökset ja vastaa asiakassuunnitelman teosta • neuvottelee perhehoitajan toimeksiantosopimuksen (Perhehoitoyksikkö neuvoo tarvittaessa) • tekee tiivistä yhteistyötä perhehoitajan ja Perhehoitoyksikön henkilökunnan kanssa • vastaa perhehoidon valvonnasta yhdessä Perhehoitoyksikön työntekijän kanssa • vastaa lapsikohtaisesta työskentelystä sijoitetun lapsen ja tämän perheen kanssa

Perhehoitoyksikkö vastaa kriisi- ja pitkäaikaissijoitusten lisäksi myös hyvinvointialueen tukiperheiden rekrytoinnista, valmennuksesta ja ensimmäisen vuoden tuesta. Tämän jälkeen vastuu tukiperheen kanssa tehtävästä työstä siirtyy lapsen asioista vastaavalle työntekijälle koulutus- ja virkistyksellistä toimintaa lukuun ottamatta. Lapsen asioista vastaavan työntekijän tehtävät eivät tukiperheasioissakaan ole missään vaiheessa Perhehoitoyksikössä. Tukiperhetoiminnasta on erillinen oma toimintaohjeensa alueen tukiperheiden ja työntekijöiden käyttöön.

1.4 PERHEHOIDON TAVOITTEET

Perhehoidon tarkoitus ja tavoite määritetään perhehoitolaissa seuraavasti:

> *Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Hyvinvointialue tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa tai sopimuksen perhehoidon järjestämisestä yksityisen perhehoidon tuottajan kanssa. (Perhehoitolaki 3 §)*

Perhehoitoyksikkö Kanerva määrittää lastensuojelun perhehoidon tavoitteiksi kodinomaisen kasvuympäristön mahdollistamisen lapselle silloin, kun hän ei voi asua syntymäkodissaan. Lisäksi on tärkeää taata lapselle turvalliset sekä läheiset ihmissuhteet ja edistää hänen kehitystään ikätason mukaisesti tasa-arvoisena perheenjäsenenä. Samat tavoitteet koskevat soveltuvin osin myös kriisi- ja tukiperhehoitoa.

1.5 PERHEHOITAJAKSI HAKEUTUMINEN JA ENNAKKOVALMENNUS

Perhehoitajuudesta kiinnostunut henkilö voi ottaa virka-ajan puitteissa yhteyttä Perhehoitoyksikön henkilökuntaan tai lähettää yksikköön hakemuksen, joka löytyy yksikön internet-sivuilta. Perhehoitajan kelpoisuuden määrittää perhehoitolaki:

> *Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa. (Perhehoitolaki 6 § 1mom.)*

Perhehoitajan ennakkovalmennuksesta laki määrittää seuraavaa:

> *Ennen 10 §:ssä tarkoitetun toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakkovalmennus. Erityisistä syistä ennakkovalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta. (Perhehoitolaki 6 § 3mom.)*

Perhehoitoyksikön kaikki perheet valmennetaan tehtävään. Valmennus voi tapahtua sijoituksen alkamisen jälkeen ainoastaan, mikäli sijaisperhe kuuluu lapsen läheisverkostoon, ja on lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän arvioima perhe. Perheellä ei voi olla ehdottomia esteitä lapsen sijaisperheeksi ryhtymisen kannalta. Sijoituksen alkaminen ennen ennakkovalmennusta pitää katsoa olevan lapsen edun mukaista jo ennen ennakkovalmennusta. Perheen aikuisilta edellytetään noin 25–70 vuoden ikää.

Perhehoitoyksikkö Kanerva käyttää valtakunnallisesti tunnettua PRIDE-ennakkovalmennusmenetelmää kaikkien pitkäaikais- ja kriisiperheiden valmennukseen. Myös läheis- tai sukulaissijaisvanhemmiksi ehdotetut ohjataan valmennusryhmiin. Kaikki Perhehoitoyksikön valmennukset tapahtuvat ryhmämuotoisesti. Perheen molempien vanhempien edellytetään osallistuvan valmennukseen. Lisäksi perheen alaikäisiä biologisia lapsia tavataan valmennusprosessin aikana tarvittava määrä. Valmennus sisältää valmentamista tulevaa perhehoitajan tehtävää varten sekä arviointia henkilöiden valmiudesta perhehoitajiksi. Tukiperheille on oma ryhmämuotoinen ennakkovalmennus.

Myös muualla PRIDE-ennakkovalmennuksen tai vastaavan perhehoidon valmennuksen käynyt perhe voi hakeutua Perhehoitoyksikkö Kanervan perheeksi, mikäli valmennus on hyväksytysti suoritettu. Perhehoitoyksikkö Kanerva on aina yhteydessä valmennuksen toteuttaneeseen tahoon lausunnon saamiseksi sekä mahdollisiin aiempiin sijoittajakuntiin. Perhehoitoyksikkö Kanerva tekee näissäkin tilanteissa oman arviointinsa edellä mainittujen lausuntojen, kotikäynnin ja mahdollisen toimistotapaamisen perusteella.

1.6 EHDOTTOMAT ESTEET PERHEHOITAJAKSI RYHTYMISESSÄ

Ennen ennakkovalmennuksen alkamista Perhehoitoyksikön työntekijät tapaavat kaikki perhehoitajaksi hakevat perheet kotikäynnillä. Tällöin keskustellaan perheen kokonaistilanteesta ja halusta toimia perhehoitajana. Myös ehdottomat esteet käydään tällöin läpi. Perhehoitoyksikkö Kanervassa ehdottomiksi esteiksi perhehoitajuudelle muodostuvat:

Perhehoitajuutta hakevan/hakevien

- päihdeongelma (myös lähimenneisyydessä)
- mielenterveysongelma (myös lähimenneisyydessä.) Huomioitavaa on, että problematiikka vuosienkin takaa on herkkä uusiutumaan sijoitetun ja traumatisoituneen lapsen oirehtiessa perheessä.
- vakava fyysinen sairaus (etenkin etenevät sairaudet)
- parisuhdeongelmat lähimenneisyydessä tai hyvin tuore parisuhde (alle 2 vuotta kestänyt). Tärkeää huomioida se, että traumatisoitunut lapsi haastaa parisuhdetta erityisen paljon.
- toimeentulotukiasiakkuus tai muutoin taloudellisesti heikko asema (voiko perhehoitaja jäädä kotiin tarvittaessa ilman kohtuutonta taloudellista huolta?)
- rikollinen tausta

Lisäksi ehdottomiksi esteiksi luetaan

- asunnon puutteet suhteessa sijaisvanhemmuuteen; ei riittävää fyysistä tilaa, huono siisteystaso, turvallisuudessa vakavia puutteita tms.
- perheen omien lasten haavoittuva tilanne esim. jollain lapsista iän tai kehitystason vuoksi vahva tuen tarve tai lastensuojeluasiakkuus
- sijaisperheeksi aikovalla on oma alle 2-vuotias lapsi tai vanhempi on raskaana

Ehdottomia esteitä selvitetään mm. tarkastamalla rikosrekisteriote, kuntalausunto ja lääkärin todistus sekä tekemällä kotikäynti perheeseen. Mikäli ehdottomia esteitä ei tule esiin ja yhdessä todetaan ennakkovalmennuksen olevan perheelle ajankohtainen, ohjataan perhe valmennusryhmään.

Läheis- ja sukulaissijaisvanhempien osalta arviointi ennen valmennusta on hieman erilainen. Tavoitteena on, että lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä kutsuu kaikki läheisverkoston kartoittamisen aikana vaihtoehdoiksi nousseet perheet, lapsen biologisen perheen sekä Perhehoitoyksikkö Kanervan edustajan yhteiseen tapaamiseen. Tapaamisessa pyritään muodostamaan käsitys siitä, mikä läheisperhe olisi lapsen kannalta mahdollisin vaihtoehto. Tämä perhe tavataan ennen valmennusta uudelleen. Mikäli valmentaminen näyttäytyy edelleen kaikin puolin parhaalta vaihtoehdolta, jatkaa perhe PRIDE-valmennusryhmään.

Mikäli lapsi jo syystä tai toisesta on läheisperheessä, sovitaan perheen tulosta valmennukseen mahdollisimman pian yhteisellä kotikäynnillä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

Samalla selvitetään, ettei valmennukseen tulolle ole ehdottomia esteitä. Sovitaan myös siitä, arvioidaanko valmennuksessa perheen valmiuksia perhehoitajuuteen vai perheen tuen tarvetta perhehoitajina. Tämä on olennaista, jotta tiedetään, toivooko sijoittava taho arvioitavan sitä, voiko lapsi jatkaa ko. perheessä pitkäaikaisessa sijoituksessa vai harkitaanko sijaishuoltopaikan muutosta valmennuksen jälkeen, mikäli valmennuksessa todetaan, ettei läheisperheellä ole valmiuksia kyseisen lapsen perhehoitajiksi.

Läheis- ja sukulaisperheisiin sijoittamisessa on aina tärkeää muistaa, että kaikkien asianosaisten pitäisi kyetä hyväksymään sijoitus läheisperheeseen ja tukemaan heitä tehtävässään. Varsinaisesta lastensuojelulain mukaisesta läheisverkoston kartoittamisesta vastaa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä, jonka työparina Perhehoitoyksikön työntekijä toimii.

1.7 PERHEHOIDON ERI MUODOT

Perhehoitoa järjestetään muissakin asiakasryhmissä kuin lastensuojelussa. Tämä toimintaohje kuitenkin koskee Perhehoitoyksikkö Kanervan alueella vain lastensuojelun perhehoitoa. Tukiperhetoiminnastamme on olemassa oma toimintaohjeensa.

Perhehoitoon siirrytään vasta, kun lapsi ei tuenkaan avulla voi asua kotona. Perhehoidon lisäksi lapsia voidaan sijoittaa lastensuojelussa kodin ulkopuolelle ammatillisiin perhekoteihin ja erilaisiin lastensuojelulaitoksiin. Lapsi voidaan sijoittaa perhehoitoon avohuollon tukitoimena (Lsl 37 §), kiireellisenä avohuollon tukitoimena (Lsl 37b §), kiireellisenä sijoituksena (Lsl 38 §), väliaikaisen määräyksen nojalla (Lsl 83 §) tai huostaanoton nojalla (Lsl 40 §). Perhehoito on lastensuojelulain mukaisesti aina ensisijainen sijoitusmuoto laitoshoitoon nähden, mikäli se vain on mahdollista.

Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaanotetun, kiireellisesti sijoitetun tai lastensuojelulain 83 §:ssä tarkoitetun väliaikaisen määräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella.

Avohuollon sijoituksella tarkoitetaan sijoitusta, joka vaatii 12 vuotta täyttäneen lapsen ja huoltajien suostumuksen. Avohuollon sijoitus voidaan tehdä enintään kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan. Sijoitus voi päättyä suunnitelmallisesti tai kun asianosaiset ilmaisevat tahtonsa sen päättämisestä.

Perhehoitoyksikkö Kanerva tuottaa neljänlaista perhehoitoa: pitkäaikaista perhehoitoa, kriisiperhehoitoa, tukiperhehoitoa sekä perhe perheessä -sijoituksia:

Pitkäaikainen perhehoito tarkoittaa lapsen pitkäaikaista sijoitusta sukulais- tai läheisverkostoon tai täysin suvun ja läheisverkoston ulkopuoliseen sijaisperheeseen. Sukulais- ja läheisperhehoitajalla sekä läheisverkoston ulkopuolisella perhehoitajalla on Perhehoitoyksikkö Kanervassa samanlainen asema sekä valmennuksen että tuen puitteissa.

Pitkäaikaisessa perheessä lapsi asuu huostaanottopäätöksellä toistaiseksi. Perhehoitoyksikkö Kanerva etsii lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän paikkavarauksen perusteella lapsen tarpeita vastaavan sijaisperheen. Prosessiin kuuluu huolellinen sijoituksen suunnittelu, rauhallinen tutustumisaika sekä kaikkien kannalta hyvin valmisteltu ja suunniteltu muutto perheeseen. Pitkäaikaisesti perheissä asuvien lasten perhehoitajat ovat Perhehoitoyksikkö Kanervan tuen piirissä lapsen sijoituksen ajan. Tuen vastaanottaminen kuuluu perhehoitajan tehtävään ja tuki räätälöidään jokaisen perheen tarpeisiin sopivaksi.

Kriisiperhehoito eli lyhytaikainen perhehoito on Perhehoitoyksikkö Kanervassa järjestetty siten, että hyvinvointialueen sijoituspyynnöt hoidetaan kiireellisenä virka-ajan (klo 9–15) puitteissa.

Perhehoitoyksikkö Kanerva etsii lapselle sopivimman perheen. Kriisiperheenä voivat toimia ainoastaan PRIDE-valmennuksen suorittaneet sijaisvanhemmat. Perhehoitoyksikkö Kanervassa kriisiperheinä toimivat perheet eivät päivystä. He vastaanottavat lapsen, mikäli se on heille sillä hetkellä mahdollista ja lapsi kuulostaa lähtötiedoiltaan heille sopivalta. Kriisiperheessä lapsi on vaihtelevan ajan joko kiireellisen sijoituksen, kiireellisen avohuollon sijoituksen tai avohuollon sijoituksen päätöksellä tai tuomioistuimen antaman väliaikaisen määräyksen nojalla. Kriisiperhesijoituksen alussa pyritään mahdollisimman nopeasti järjestämään asiakassuunnitelmaneuvottelu, jossa sovitaan mm. kriisiperhesijoituksen aikainen yhteydenpito läheisiin. Asiakassuunnitelmaneuvottelun kutsuu koolle lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Neuvottelu voidaan jättää pitämättä vain, jos se on lapsen tilanteen puitteissa tarpeeton esimerkiksi sijoituksen lyhyyden vuoksi. Perhehoitoyksikkö Kanervan työntekijä on perheen tukena koko sijoituksen ajan ja osallistuu täten myös lapsen asiakassuunnitelmaneuvotteluihin perhehoitajan tukena. Lapsen asioista vastaa aina sijoittavan tahon lapselle nimetty sosiaalityöntekijä.

~~Tukiperhesijoitukset ovat~~ Tukiperhetoiminta on lastensuojelun avohuollon tukimuoto tai sosiaalihuoltolain mukainen tuki. Lapsi käy tukiperheessä pääsääntöisesti noin kerran kuukaudessa viikonlopun. Lapsi voi olla tukiperheessä tukiperhepäätöksellä, eikä tukiperheeseen ole mahdollista sijoittaa lasta pidemmäksi aikaa, ellei tukiperhe ole käynyt myös PRIDE-valmennusta. Tukiperhetoimintaa ei ohjeisteta tässä toimintaohjeessa, vaan omassa Tukiperhetoiminnan toimintaohjeessa.

Perhe perheessä -sijoitustoiminta on yksikön toiminnassa pieni, mutta tärkeä ja kehittyvä osa-alue. Sijoitusmuodossa lastensuojelulain mukaisesti sijoitetaan koko perhe yhdessä avohuollon tukitoimena perhehoitoon. Perhehoitajana toimiva perhe on ammatillisesti kokenut ja osaamiseltaan vahva. Sijoitusmuodossa tavoitteena on lapsen ja vanhempien yhteisen arjen tukeminen siten, että vanhempi oppii vähitellen pärjäämään itsenäisesti lapsen kanssa. Erityistä huomiota kiinnitetään turvallisen kiintymyssuhteen muodostumiseen vanhemman ja lapsen välille.

1.8 PERHEHOIDOSSA HOIDETTAVIEN MÄÄRÄ

Perhehoitolain 7 § määrittää hoidettavien määrän tällä hetkellä seuraavasti:

> *Perhekodissa saadaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina.*
>
> *Perhekodissa saadaan kuitenkin hoitaa samanaikaisesti enintään kuutta henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on 6 §:n 1 momentissa ja toisella 3 momentissa säädetty kelpoisuus.* (29.6.2016/510)

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että mikäli neljän hoidettavan määrästä poiketaan, tulee toisella perhehoitajalla olla tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- tai kasvatustehtävistä. Sisarusten ollessa kyseessä määrästä voidaan poiketa lasten edun perusteella.

Sijoitettavat lapsimäärät arvioidaan aina tapaus- ja perhekohtaisesti ja kokonaisuutta arvioitaessa otetaan aina huomioon muun muassa perheessä lyhytaikaisesti käyvät tukilapset. Myös kaikkien perheessä olevien lasten erityisen tuen tarvetta ja perhehoitajien taitoja suhteessa lapsimäärään ja lasten tarpeisiin arvioidaan. Lasten määrän ylittäessä neljä, käytetään aina erityistä harkintaa sijoitusta

pohdittaessa; pelkkä kaksi perhehoitajaa kotona, joista toisella on vaadittu koulutus, ei riitä useamman lapsen sijoittamiseen.

Perhehoitoyksikkö Kanervan perheet voivat toimia samanaikaisesti sekä pitkäaikaisena sijaisperheenä että kriisiperheenä, jos sen katsotaan sopivan perheen sen hetkiseen elämäntilanteeseen. Tilannetta arvioitaessa keskustellaan myös perheeseen sijoitettuina olevien lasten asioista vastaavien sosiaalityöntekijöiden kanssa.

1.9 PERHEHOITOKODIN SOVELTUVUUS

Perhehoitolain 5 § määrittää perhehoitokodin olosuhteista seuraavaa:

> *Perhekodin pitää olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Perhekodin sopivuutta harkittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota perhekodin ihmissuhteisiin, perhehoitajan mahdollisuuksiin ottaa huomioon ja vastata perhehoitoon sijoitettavan tarpeisiin hänen etunsa mukaisesti. Lisäksi on selvitettävä, hyväksyvätkö muut perhekodin jäsenet perhehoitoon sijoitettavan ja voiko perhehoitoon sijoitettava henkilö saada perhekodin muihin jäseniin nähden tasavertaisen aseman. Perhekodin tulee myös rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan olla siellä annettavalle hoidolle sopiva.*

Näihin seikkoihin kiinnitetään huomiota jo yhteistyön aluksi tehdyllä ensikäynnillä ja tarkemmin ennakkovalmennuksen aikana.

2 PERHEHOIDON PROSESSI OMA HÄMEEN HYVINVOINTIALUEELLA

Ennakkovalmennuksen jälkeen sekä kriisi- että pitkäaikaiset sijaisperheet jäävät odottamaan heille sopivaa sijoitettavaa lasta. Odotusaika voi joskus olla pitkä. Tavoitteena on löytää lapselle aina hänen tarpeitaan parhaiten vastaava perhe. Sukulais- ja läheisperheiden osalta toimitaan yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa lapsen edun mukaisesti ja tapauskohtaisesti räätälöiden.

2.1 KRIISIPERHEESEEN SIJOITTAMINEN

Perhehoitoyksikkö Kanervasta tehdään kriisisijoituksia (lastensuojelulain mukaiset kiireelliset sijoitukset ja ennalta suunnittelemattomat avohuollon sijoitukset) vain virka-aikana (klo 9–15). Kanervan kriisiperheet eivät päivystä. He voivat ilmoittaa esteestä (esim. lomamatka), jos heidän ei ole mahdollista vastaanottaa lasta. Sijoitukseen tarvitaan aina kriisiperheen suostumus kunkin lapsen kohdalla.

Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ottaessa yhteyttä kriisiperheen tarpeesta Perhehoitoyksikkö Kanervan virka-aikaiseen päivystyspuhelimeen, työntekijä etsii lapselle sopivan perheen. Kriisiperheen tarpeessa olevasta lapsesta on usein saatavilla melko vähäisesti tietoa, joten kriisiperheet joutuvat ajoittain tekemään päätöksen lapsen vastaanottamisesta hyvinkin epävarmassa tilanteessa. Saatuaan perheen suostumuksen sijoitukseen, Kanervan työntekijä välittää perheen yhteystiedot lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle, joka hoitaa sijoituksen käytännössä.

Kriisiperheeseen tehdään Kanervasta kotikäynti mahdollisimman pian sijoituksen alkamisesta, mielellään yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Kanervan työntekijä on yhteydessä perheeseen ja lapsen asioista vastaavaan sosiaalityöntekijään koko sijoituksen ajan ja osallistuu lapsen asiakassuunnitelmaneuvotteluihin. Kriisiperhesijoituksen kestoa on mahdotonta määritellä etukäteen. Kriisiperhe täyttää sijoituksen aikana havainnointilomaketta sähköisessä palkkionmaksujärjestelmä Oimassa ~~tai paperisena, jonka toimittaa lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.~~ Tässäkin sijoitusmuodossa Kanervan työntekijöiden roolina on olla perhehoitajan tukena. Sijoituksen päätyttyä Kanervan työntekijä on yhteydessä kriisiperheeseen ja prosessi päätetään tarvittaessa kotikäyntiin, mikäli perheessä ilmenee keskustelun tarvetta.

2.2 PITKÄAIKAISPERHEESEEN SIJOITTAMINEN

Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kirjallisen paikkavarauksen jälkeen lapselle valitaan Kanervan tiimin toimesta hänen tarpeitaan vastaava sijaisperhe. Kanervan työntekijä ottaa yhteyttä sekä lapsen asioista vastaavaan sosiaalityöntekijään että ko. sijaisperheeseen ja antaa sijaisperheelle tarpeelliset tiedot lapsesta ja sosiaalityöntekijälle tiedot sijaisperheestä. Tämän jälkeen lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä järjestää sijaisperheen, lapsen vanhempien ja työntekijöiden tapaamisen. Siinä tehdään yhdessä suunnitelma lapsen ja sijaisperheen tutustumiskäynneistä. Vähintään koko päivän kestäneistä lapsen tutustumiskäynneistä sijaisperheeseen maksetaan sijaisperheelle tukiperhepalkkiot ja kilometrikorvaukset.

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tekee päätöksen lapsen sijoittamisesta perheeseen ja lapsen asiakassuunnitelma tarkistetaan ennen sijoitusta tai heti sen jälkeen. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä neuvottelee toimeksiantosopimuksen sisällön sijaisperheen kanssa ennen sijoituksen alkua ja sopii käynnistämiskorvauksella korvattavista asioista.

Kanervasta nimetään perhehoitajalle vastuutyöntekijä, joka pääsääntöisesti osallistuu lapsen asiakassuunnitelmaneuvotteluihin sijoituksen ensimmäisen vuoden ajan ja tämän jälkeen tarvittaessa. Kanervan työntekijä vastaa perhehoitajan tuesta koko sijoituksen ajan.

Yhdessä perheen kanssa pohditaan sekä sijoituksen aluksi että säännöllisesti sijoituksen aikana mentorointi-, vertaisryhmä- tai työnohjaustarvetta. Sijoituksen ensimmäisen vuoden tiiviin tuen jälkeen perhehoitajat ohjataan ryhmätyönohjaukseen.

2.3 SUKULAIS- TAI LÄHEISPERHEESEEN SIJOITTAMINEN

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä ilmoittaa Kanervalle sukulais- tai läheissijoituksesta jo suunnittelu- ja arviointivaiheessa. Tavoitteena on järjestää heti prosessin alkuun yhteinen tapaaminen, johon osallistuvat lapsi (ikä ja muut seikat huomioiden), lapsen syntymävanhemmat, sukulais- ja läheisperhe-ehdokkaat (aikuiset), lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä sekä Perhehoitoyksikkö Kanervan työntekijä. Tällöin kaikki osapuolet jakavat ja saavat saman tiedon ja voidaan välttyä mahdollisilta väärinkäsityksiltä. Tapaamisen lopputuloksena sijaisperhettä lähdetään pohtimaan tarkemmin yhden perheen kanssa, jota tavataan uudelleen kotikäynnillä.

Kotikäynnin jälkeen sovitaan perheen osallistumisesta PRIDE-valmennusryhmään. Sukulais- ja läheisperheiden osalta arviointi suoritetaan vain kyseessä olevan lapsen osalta ja keskeisenä näkökulmana on perhehoitajan tuen tarve, mikäli sijoitettu lapsi muuttaa perheeseen. Kanervan työntekijä on mukana huolehtimassa mahdollisimman suunnitelmallisesta sijoitusprosessista.

Kanervasta nimetään myös sukulais- ja läheissijaisvanhemmille vastuutyöntekijä, joka vastaa perhehoidon tuesta. Erityisesti ensimmäisen vuoden aikana tuki on tiivistä ja sisältää asiakassuunnitelmaneuvotteluihin osallistumisen. Ensimmäisen vuoden jälkeen tukityönsuunnitelma päivitetään perhehoitajan tarpeita vastaavaksi.

Yhdessä perheen kanssa pohditaan sekä sijoituksen aluksi että säännöllisesti sijoituksen aikana mentorointi-, vertaisryhmä- tai työnohjaustarvetta ja tehdään näistä kirjaus tukisuunnitelmaan. Perhehoitajuuteen kuuluu osallistumista vertaisryhmiin ja työnohjaukseen sekä täydennyskoulutuksiin.

Läheissijoituksista Perhehoitoyksikkö Kanervalla on olemassa erillinen ohje sosiaalityöntekijöille. Oheishuoltajuudesta on oma erillinen ohje, joka löytyy Perhehoitoyksikkö Kanervan verkkosivuilta.

3 PERHEHOITAJAN ASEMA

3.1 OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

Perhehoitajalla on oikeus saada valmennusta, koulutusta ja työnohjausta sekä tukea hoito- ja kasvatustehtävässään. Perhehoitajan tulee turvata lapselle hyvä hoito ja kasvatus sekä ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen huolenpito ja valvonta sekä edistää lapsen edellä mainittujen oikeuksien toteuttamista. Perhehoitajan on sitouduttava myös tukemaan ja edesauttamaan lapsen ja hänen vanhempiensa sekä muiden lapselle läheisten henkilöiden välistä yhteydenpitoa siten kuin asiakassuunnitelmassa on sovittu. Perhehoitajan tulee sitoutua olemaan yhteistyössä lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvissä asioissa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän, Perhehoitoyksikkö Kanervan sekä muiden lapsen asioita hoitavien tahojen kanssa. Perhehoitajan tulee sitoutua olemaan luovuttamatta lasta perhehoidosta ilman lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän suostumusta. Lisäksi hänen tulee sitoutua osallistumaan neuvotteluihin virka-aikana.

Ajantasaisimman tiedon perhehoitajan oikeuksista ja velvollisuuksista saa Hyvää perhehoitoa – toimeksiantosuhteisen perhehoidon tietopaketista (Perhehoitoliitto).

3.2 TOIMEKSIANTOSOPIMUS

Perhehoitolain 10 § sanotaan toimeksiantosopimuksesta seuraavaa:

Perhehoitajan ja hyvinvointialueen välisessä toimeksiantosopimuksessa tulee sopia: (8.7.2022/606)

1) perhehoitajalle maksettavan palkkion määrästä ja suorittamisesta;

2) perhehoidosta ja hoidon käynnistämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sekä perhehoidossa olevan kalenterikuukausittaisten käyttövarojen maksamisesta;

3) perhehoidossa olevan yksilöllisistä tarpeista johtuvien erityisten kustannusten korvaamisesta;

4) hoidon arvioidusta kestosta;

5) perhehoitajan oikeudesta vapaaseen, vapaan toteuttamisesta sekä palkkion maksamisesta ja kustannusten korvaamisesta vapaan ajalta;

6) hyvinvointi- ja terveystarkastusten järjestämisestä;

7) perhehoitajalle annettavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta sekä näiden toteuttamisesta;

8) toimeksiantosopimuksen irtisanomisesta;

9) tarvittaessa muista perhekotia ja perhehoitoa koskevista seikoista;

10) yhteistyöstä hyvinvointialueen ja perhehoitajan kesken.

Toimeksiantosopimus laaditaan perhehoitajan ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän yhteistyönä. Sopimuksen allekirjoittavat sähköisesti perhehoitaja(t) ja hyvinvointialueen työntekijä, jolle on delegoitu päätösvalta kyseisessä asiassa. Jokaisen perhehoitoon sijoitetun lapsen osalta tehdään kirjallinen toimeksiantosopimus perhehoitajan kanssa Oima-palvelussa. Toimeksiantosopimukseen kirjataan sijaisperheen molempien vanhempien tiedot ja molemmat allekirjoittavat sopimuksen Oimassa. Vakuutukset ovat siten voimassa molempien osalta, ja molemmilla on juridisesti samat oikeudet ja velvollisuudet osallistua perhehoidossa olevan lapsen hoitoon.

Toimeksiantosopimuksen ehdot tulisi neuvotella perhehoitajien kanssa ennen lapsen tutustumista sijaisperheeseen. Kirjallinen toimeksiantosopimus tehdään poikkeustapauksia (kriisisijoitukset) lukuun ottamatta ennen lapsen muuttamista sijaisperheeseen. Voimassa oleva toimintaohje on toimeksiantosopimuksen liite ja allekirjoittamalla toimeksiantosopimus sitoudutaan myös toimintaohjeen sisältöön.

Jälkihuollon alkaessa, mikäli nuoren sijoitus perheessä jatkuu, toimeksiantosopimuksen sisältö tarkistetaan vastaamaan jälkihuollon sijoitusta perhehoidossa.

3.3 TOIMEKSIANTOSOPIMUKSEN IRTISANOMINEN JA PURKAMINEN

Perhehoitolaki 12 § määrittää sopimuksen irtisanomista ja purkamista seuraavasti:

Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, voidaan toimeksiantosopimus irtisanoa päättymään irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua.

Jos valvonnan yhteydessä perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, hoidon järjestämisestä vastaavan hyvinvointialueen tulee pyrkiä saamaan aikaan korjaus. Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi. (8.7.2022/606)

Kun lapsi muuttaa suunnitelmallisesti pois perhehoidosta, perhehoidon palkkio ja kulukorvaus päättyvät lapsen muuttopäivään esimerkiksi nuoren itsenäistyessä tai hyvissä ajoin sovitusti lapsen palatessa biologiseen perheeseen.

Jos lapsi asuu toimeksiantosopimuksen irtisanomisaikana sijaisperheessä, maksetaan sijaisperheelle siitä ajasta hoitopalkkio, mahdollinen erityishoitopalkkio ja kulukorvaus. Ellei lapsi asu sijaisperheessä, maksetaan ~~vain Kanervan taulukon mukainen minimihoitopalkkio (ei päätoiminen perhehoito) ilman korotuksia~~ toimeksiantosopimuksessa oleva hoitopalkkio ilman kulukorvauksia.

Perhehoitolain 12 §:n muuttui 1.1.2026 koskien pitkäaikaisen perhehoidon ennakoimatonta päättymistä. Jos perhehoitajan kotona annettava pitkäaikainen tai osavuorokautinen perhehoito päättyy ennakoimattomasti perhehoitajasta riippumattomasta syystä, perhehoitajalla on oikeus saada toimeksiantosopimuksessa määritellyltä irtisanomisajalta maksettavan palkkion lisäksi yhden kuukauden hoitopalkkiota vastaava korvaus. Oikeutta korvaukseen ei ole, jos perhehoitajan kotiin voidaan sijoittaa tai sijoitetaan irtisanomisaikana uusi hoidettava.

Toimeksiantosopimuksen irtisanominen on tehtävä kirjallisesti. Perhehoitajan on toimitettava oma irtisanomisilmoitus Oma Hämeen kirjaamoon ja lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle (Oma Hämeen nettisivuilta löytyy yhteystiedot hyvinvointialueen pääkirjaamoon ja on mahdollisuus lähettää myös turvasähköpostilla irtisanominen sinne.) ~~esimerkiksi turvapostilla lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.~~ Kun irtisanojana on hyvinvointialue, sosiaalityöntekijä irtisanoo toimeksiantosopimuksen kirjallisesti ja toimittaa turvasähköpostilla irtisanomisen perhehoitajalle. Kaikkien osapuolten (perhehoitaja, lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä, perhehoitajan vastuutyöntekijä) tulee saada tieto irtisanomisesta.

Kun toimeksiantosopimus puretaan välittömästi, ei hoitopalkkiota eikä kulukorvausta makseta.

3.4 Ilmoittamisvelvollisuus ja yhteistyö lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa

Ilmoitusvelvollisuus (Perhehoitolaki 21§) koskee erityisesti sijoitettujen lasten kohdalla tapahtuvia muutoksia sekä sijaisperheen olosuhteissa tapahtuneita muutoksia, joista tulee ilmoittaa sekä sijoittavalle hyvinvointialueelle että omalle hyvinvointialueelle. Perhehoitajan tulee ilmoittaa muutoksista Perhehoitoyksikkö Kanervan vastuutyöntekijälle. Ilmoituksen voi tehdä myös lomakkeella, joka löytyy Perhehoitoyksikkö Kanervan www-sivuilta kohdasta Lomakkeet.

Perhehoitoyksikkö Kanervaan ilmoitettavia asioita ovat muun muassa perheen aikomus ottaa lisää sijoitettuja lapsia, perheeseen sijoitetaan uusia lapsia, elämäntilanteiden muutokset (esimerkiksi sairastuminen, parisuhteen muutokset, biologisen lapsen syntymä, muutto) sekä esteet perhehoitotehtävälle.

Suunnitellut matkat sekä suunnitellut vapaat ja niiden järjestely ilmoitetaan etukäteen lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Etenkin suunnitteilla olevista ulkomaanmatkoista olisi hyvä keskustella lapsen asiakassuunnitelmaneuvotteluissa. Ulkomaan matkaa varten sijoitettu lapsi tarvitsee matkustusluvan, jonka myöntää lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Myös perheessä sattuneet tapaturmat, väkivallanteot ja pakkotoimenpiteet ilmoitetaan aina lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle mahdollisimman pian. Lisäksi perhehoitajan tulee ilmoittaa lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle välittömästi esimerkiksi palkkioiden ja korvausten maksuperusteissa tapahtuneet muutokset.

Yhteistyön sujumisen kannalta riittävä yhteydenpito lapsen vastuutyöntekijän, Kanervan ja perhehoitajan välillä on välttämättömyys.

3.5 VAPAAN JÄRJESTELYT

Perhehoitolaki 13 § määrittää perhehoitajan oikeuden vapaaseen seuraavasti:

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, hyvinvointialueen tulee järjestää perhehoitajalle mahdollisuus vapaaseen, jonka pituus on kaksi vuorokautta kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vuorokautta perhehoitajana.

Perhehoidon järjestämisestä vastaavan hyvinvointialueen tulee huolehtia tai tarvittaessa avustaa perhehoidossa olevan henkilön hoidon tarkoituksenmukaisessa järjestämisessä perhehoitajan vapaan ajaksi.

Sijoittava sosiaalityöntekijä vastaa perhehoitajan vapaan järjestelyn sopimisesta perhehoitajan kanssa. Kanervan työntekijät ovat tarvittaessa tukena ja auttavat etsimään sopivan sijaishoitajan. Perhehoitajat ovat velvollisia merkitsemään vapaansa Oimaan.

Kaikki (vähintään 14 vrk/kk toimineet) perhehoitajat ovat oikeutettuja lain määrittämään kahteen vuorokauteen kertyvää vapaata per kuukausi, mutta vuoden 2027 alusta ne perhehoitajat, jotka toimivat kahden alla mainitun asiakasryhmän perhehoitajina, saavat yhden ylimääräisen vapaapäivän per kuukausi sijoituksen ajan. Lisävapaapäivän kertyminen koskee perhehoitajia, jotka toimivat:

- Tulotilanteessa yli 10-vuotiaan lapsen perhehoitajina
- Kolmen tai enemmän sisaruksen perhehoitajina.

Perhehoitajan oikeudesta vapaaseen, vapaan toteuttamisesta sekä palkkion maksamisesta ja kustannusten korvaamisesta vapaan ajalta sovitaan Perhehoitolaki 10 §:n mukaan toimeksiantosopimuksessa. Vapaalle lähtöpäivänä tapahtuu myös ~~sijaisen~~ sijaishoitajan perehdyttäminen, mikäli se on tarpeen. Sijaishoitajalle vapaalle lähtöpäivästä maksetaan kuitenkin hoitopalkkio (esimerkiksi viikonlopusta maksetaan 3 päivän hoitopalkkio). Kustannusten korvaukset maksetaan sijaishoitajalle, mikäli hän hoitaa sijaistamisen omassa kodissaan. Sijaishoitaja on velvollinen ilmoittamaan Oimassa, jos sijaishoito tapahtuu perhehoitajan kotona ja tällöin kustannusten korvausta ei makseta. Perhehoitajan lakisääteisen vapaan toteutuminen edellyttää, että perhehoitajan vastuulla ei ole vapaiksi luettavina päivinä yhtään sijoitettua lasta.

Joissakin tilanteissa perhehoitajan on mahdollista käyttää myös tuntiperusteista sijaishoitoa. Näitä tilanteita ovat esimerkiksi sijoitettua lasta koskevat erilaiset terveydenhuollon käynnit, joille ei ole mahdollista ottaa lapsia mukaan tai tilanne, jossa yhdessä arvioidaan, että vapaa ei voi lapsen edun mukaisesti vielä toteutua täysinä vuorokausina. Tuntiperusteisesta sijaishoidosta on aina neuvoteltava lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ja perhehoidon vastuutyöntekijän kanssa ja siitä on oltava maininta toimeksianto- ja sijaishoitosopimuksissa.

Kriisiperhesijoitusten lyhytaikaisuudesta ja äkkinäisyydestä johtuen lyhytaikaisten perhehoitajien vapaiden järjestelyt tulee tehdä erityisen hyvin lapsen etua ja tilanteen kriittisyyttä punniten joustavin järjestelyin. Kriisiperhehoitajan vapaista tulee aina sopia yhdessä sekä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän että Perhehoitoyksikkö Kanervan työntekijän kanssa. Jos kriisiperhesijoituksen aikana perhehoitajan ei ole mahdollista pitää lakisääteisiä vapaapäiviä, maksetaan pitämättä jääneet vapaapäivät rahana kiireellisen sijoituksen päätyttyä.

Mikäli perhehoitaja ei halua sopia vapaista tai käyttää oikeuttaan vapaaseen, tulee sekin kirjata toimeksiantosopimukseen. Perhehoitolain tarkoitus on kuitenkin mahdollistaa riittävä jaksaminen perhehoitajana ja Perhehoitoyksikkö suosittaa vapaapäivien pitämistä.

On tärkeä erottaa perhehoitajan vapaa koko sijaisperheen yhteisen lomailun ja virkistyksen tukemisesta. Perheen yhteinen virkistäytyminen ja lomailu vahvistavat perheen yhteyttä ja kiintymyssuhteita.

Sijaishoitajan löytämiseksi on useita vaihtoehtoja. Mikäli lapsi voi käydä turvallisesti omassa verkostossaan ja syntymäkodissaan sijoituksen aikana säännöllisesti, perhehoitajan vapaiden katsotaan toteutuvan näiden vierailujen avulla, mikäli niiden kesto kuukautta kohden on vähintään 2 vrk. Tästä järjestelystä on kuitenkin hyvä sopia yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa ja selventää kaikille osapuolille, ettei perhehoitajalla ole velvollisuutta olla näissä tilanteissa tavoitettavissa. Mikäli tämä ei ole mahdollista, perhehoitajalle voidaan hankkia häntä sijaistava sijaishoitaja. Sijaishoitaja voi olla henkilö perhehoitajan omasta verkostosta, mikäli hän soveltuu tehtävään. Jos tällainen henkilö löytyy, niin Perhehoitoyksikkö perehdyttää sijaishoitajan tehtävään ja lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tekee hänen kanssaan toimeksiantosopimuksen sijaishoidosta. Jos perhehoitajan omasta verkostosta ei löydy tähän tehtävään soveltuvaa henkilöä, Perhehoitoyksikkö etsii sijaishoitoa varten perhehoitajan tai tukiperheen, joka voi sijaishoidon toteuttaa. Sijaishoitajan rikosrekisteriote tarkistetaan ja kuntaselvitys pyydetään ennen sijaishoidon alkua. Sijaishoito voi tapahtua joko sijaishoitajan tai perhehoitajan kodissa.

Perhehoitoyksikkö Kanervan sijaishoitajien perehdytyskoulutus on velvoittava.

3.6 PERHEHOITAJAN HYVINVOINTI- JA TERVEYSTARKASTUKSET, SAIRASTUMINEN JA TAPATURMAVAKUUTUS

Hyvinvointialueen on tarvittaessa järjestettävä toimeksiantosopimuksessa sovittavalla tavalla perhehoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan tukevia sosiaali- ja terveyspalveluja. (Perhehoitolaki 15 a §).

Toimeksiantosuhteisille perhehoitajille järjestetään Kanta-Hämeen hyvinvointialueen toimesta terveystarkastukset. Terveystarkastusten tavoitteena on perhehoitajan hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn arviointi, ylläpitäminen sekä edistäminen. Terveystarkastuksella tavoitellaan mahdollisten ongelmien tunnistamista ja hoitamista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Terveystarkastukset ovat perhehoitajalle vapaaehtoisia, mutta perhehoitajia suositellaan käymään terveystarkastuksessa kahden (2) vuoden välein. Hyvinvointi- ja terveystarkastukset ovat perhehoitajalle maksuttomia. Tarvittaessa perhehoitaja ohjataan omiin terveydenhuollon palveluihin, joista perhehoitajalta peritään terveydenhuollon asiakasmaksujen mukainen maksu.

Terveystarkastukseen hakeutuessaan ensimmäistä kertaa Kanta-Hämeen hyvinvointialueella, perhehoitaja ottaa yhteyttä perhehoidon vastuutyöntekijään. Kanta-Hämeen hyvinvointialueella perhehoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastukset järjestetään Oma Hämeen terveyspalveluissa. Perhehoitaja täyttää sähköisen hyvinvointi- ja terveystarkastuslomakkeen, jonka avulla terveyspalveluissa arvioidaan, annetaanko perhehoitajalle puhelinneuvontaa vai ohjataanko perhehoitaja terveydenhoitajan vastaanotolle. Terveydenhoitajan vastaanotot sijoittuvat Kanta-Hämeen hyvinvointialueella toimiville perhehoitajille Forssaan, Hämeenlinnaan tai Riihimäelle. Muilla

alueilla toimiville perhehoitajille terveydenhoitajan vastaanotto voidaan tarvittaessa järjestää maksusitoumuksella hyvinvointialueen toimesta.

Perhehoitaja on oikeutettu saamaan sairauspäivärahaa omavastuuajan (sairastumispäivä + 9 arkipäivää) jälkeen verotettavien tulojensa perusteella laskettavan päivärahan suuruisena (Sairausvakuutuslaki 2004). Jos perhehoito jatkuu sairausloman ajan, perhehoitaja on oikeutettu saamaan sekä sairauspäivärahan että hoitopalkkion ja kulukorvauksen, mikäli hän antaa Kelalle selvityksen siitä, miten hän mahdollistaa sairauspäivärahan turvin perhehoidon jatkumisen (esimerkiksi ostamalla palveluita tms.). Ensisijaisesti on kuitenkin suositeltavaa (etenkin jos perheessä ei ole kahta perhehoitajaa), että perhehoitaja on sairauslomalla ja sairausloman ajan lapsen/lasten hoitamisesta vastaa sijaishoitaja. Perhehoitajalle maksetaan tällöin edelleen perhehoidon hoitopalkkio 10 päivältä (sairastumispäivä sekä omavastuu 9 arkipäivää), lapsen hoidettavuuden perusteella maksettavaa erityishoitopalkkiota ei makseta, kun lapsi on tosiasiallisesti muualla hoidossa. Mikäli sijaishoito tapahtuu perhehoitajan kotona, kulukorvaus maksetaan edelleen perhehoitajalle. Sijaishoitajalle tulee maksaa hoitopalkkio siitä päivästä alkaen, kun hän tosiasiallisesti alkaa lasta/lapsia hoitaa. Mikäli perhehoitaja maksaa itse sijaishoitajalle, voi käydä niin, että hän saa vain minimisairauspäivärahan eikä vuositulon mukaista sairauspäivärahaa, johon hänellä olisi oikeus.

Sairauden pitkittyessä on mahdollista hakea kuntoutustukea eli määräaikaista työkyvyttömyyseläkettä Työeläkelaitokselta tai Kelalta. Perhehoidon palkkio otetaan huomioon kuntoutustukea myönnettäessä.

Perhehoitajat kuuluvat lakisääteisen tapaturmavakuutuksen piiriin. Sijoittava hyvinvointialue vakuuttaa perhehoitajat perhehoitajana tapahtuvan tapaturman varalta (Perhehoitolaki 20 §, Tapaturmavakuutuslaki 608/1948). Vapaa-ajan vakuutus on perhehoitajan omalla vastuulla. Tapaturman sattuessa perhehoitajan tehtävää hoidettaessa, perhehoitajan tulee ilmoittaa asiasta lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle sekä Perhehoitoyksikkö Kanervaan, joka ohjaa perhehoitajaa vahinkoilmoituksen tekemisessä hyvinvointialueen vakuutusyhtiöön.

Oma Hämeen hyvinvointialue on tapaturmavakuuttanut myös perhehoitoon sijoitetut lapset, vaikka vakuutus ei heidän osaltaan olekaan lakisääteinen. Tapaturman sattuessa lastenkin osalta otetaan yhteys lapsen asioista vastaavaan sosiaalityöntekijään, joka ohjaa asiassa eteenpäin korvausten saamiseksi.

3.7 Perhehoitajan vanhempainpäivärahat

Perhehoitoon sijoitetun vauvan hoitaminen ei oikeuta perhehoitajia äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaan. Perhehoitajalla on kuitenkin oikeus jäädä kotiin hoitamaan perhehoitoon sijoitettua lasta, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta (Työsopimuslaki 4.luku, 3 §). Jos perhehoitaja saa biologisen lapsen, toimeksiantosopimuksen mukainen perhehoidon palkkio tullaan huomioimaan vanhempainetuuden perusteena olevassa työtulossa.

3.8 Eläketurva

Perhehoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisessa eläkelaissa (549/2003). Sen mukaisesti ainoastaan sellaiset perhehoitajat vakuutetaan, jotka ovat tehneet toimeksiantosopimuksen hyvinvointialueen kanssa. Vuodesta 1998 alkaen eläkettä karttuu kaikista hoitopalkkioista ilman alarajaa. Perhehoitaja voi lisätä eläketurvaansa vapaaehtoisella eläkevakuutuksella.

Vuonna 2017 voimaan tullut eläkeuudistus vaikuttaa muun muassa eläkeikään ja eläkkeen karttumiseen. Vanhuuseläkeiän alaraja nousee asteittain 63 vuodesta 65 vuoteen. Muutos koskee vuonna 1955 syntyneitä ja sitä nuorempia. Vuonna 1962 syntyneet ovat ensimmäinen ikäluokka, jonka vanhuuseläkeiän alaraja on 65 vuotta (v.2027). Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden eläkeikäraja kytketään elinajan kehitykseen. (Lisätietoja: www.keva.fi; www.elakeuudistus.fi.)

~~Perhehoitajan tulee ilmoittaa eläkkeelle jäämisestään hyvissä ajoin omalle vastuutyöntekijälleen. Sijoittavan hyvinvointialueen tulee tehdä toimeksiantosopimukseen tällöin ns. tekninen katkaisu, mikäli perhehoitosijoitus edelleen jatkuu. Perhehoitajan tulee liittää tämä viranhaltijapäätös tai lausunto vanhuuseläkehakemukseensa. Mikäli tätä teknistä katkaisua ei tehdä, tulee Kevasta lisäselvityspyyntöjä niin hyvinvointialueelle kuin perhehoitajallekin (Toimeksiantosuhteisen perhehoidon tietopaketti 2023).~~ Vanhuuseläkkeellä voi edelleen toimia perhehoitajana ja hoitopalkkiot kerryttävät edelleen eläkettä. Tammikuusta 2020 alkaen toimeksiantosuhdetta ei ole enää tarvinnut päättää ensikertaista vanhuuseläkettä hakiessaan, jos toimeksiantosopimus on ainoa eläkkeen alkaessa jatkuva julkisten alojen eläkelain mukainen palvelussuhde. Niin sanottua toimeksiantosopimuksen teknistä katkaisua ei siis tarvitse tehdä. Hoitopalkkio voidaan maksaa myös puoliksi samassa taloudessa asuville kahdelle perhehoitajalle. Tällöin se kerryttää kummankin eläkettä tasapuolisesti.

3.9 VEROTUS

Perhehoitajan verotuksessa on tärkeää huomata, että lapsesta maksetaan sekä hoitopalkkio että kulukorvaus, joista viimeisin ei ole lopullisessa verotuksessa verotettava tulo. Kulukorvaus katsotaan verotuksessa tulon hankkimisesta aiheutuvana kuluna/työkorvauksena. Jos tätä ei ole veroehdotuksessa huomioitu, perhehoitajien on muistettava se itse tarkistaa ja laittaa veroehdotuksen saatuaan verottajalle tiedoksi, että kyseessä on kulukorvaus. Lisätietoja verotuksesta Perhehoitajan verotus - vero.fi

3.10 SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS

Perhehoidossa lähtökohtana on salassapito. Asiakasta koskevat arkaluontoiset asiat ja asiakirjat ovat kokonaan salassa pidettäviä, jo tieto asiakkuudesta on salassa pidettävää tietoa. Sosiaalihuollon salassapitovelvoitteen lähtökohtana on yksilön yksityiselämän suoja (Perustuslaki 10 §). Yksityisyyden ja luottamuksen suoja on laadukkaan sosiaalihuollon toteuttamisen peruspilareita.

Perhehoitajaa sitoo elinikäinen vaitiolovelvollisuus, mikä tarkoittaa sitä, että asiakkuuden perusteella saatuja salassa pidettäviä tietoja ei saa ilmaista sivullisille edes perhehoitajan tehtävän päättymisen jälkeen. Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 15 §).

Perhehoitajan hallussa olevaa ja lasta koskevaa salassa pidettävää asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta ei saa näyttää tai luovuttaa sivulliselle. Sivullisella tarkoitetaan henkilöä, jolla ei ole lainmukaista oikeutta asiakirjaan. Sivullinen on myös henkilö, joka on toisen sijoitetun lapsen perhehoitaja. Sijoitettua lasta koskevat asiakirjat on säilytettävä salaisina lukitussa paikassa. Perhehoitajan tulee luovuttaa kaikki nämä asiakirjat toimeksiantosuhteen päätyttyä lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Allekirjoittaessaan toimeksiantosopimuksen perhehoitaja sitoutuu ehdottomaan vaitioloon ja salassapitoon.

Salassa pidettävistä asioista voi sivullisille antaa tietoa asiakkaan nimenomaisella suostumuksella tai niin kuin laissa erikseen säädetään. Jos asiakkaalla ei ole edellytyksiä arvioida suostumuksensa merkitystä, tietoja saa antaa hänen laillisen edustajansa suostumuksella.

Myös perheen biologisten lasten kanssa tulee puhua salassapidosta. Tarvittaessa keskustelussa voi olla mukana Perhehoitoyksikkö Kanervan työntekijä.

3.11 LASTA KOSKEVA TIETO

Perhehoitajalla ei ole suoraa oikeutta lasta koskeviin tietoihin. Perhehoitaja ei ole lapsen huoltaja eikä laillinen edustaja. Perhehoitajalla ei ole oikeutta lasta koskevaan tietoon vain sillä perusteella, että lapsi asuu hänen luonaan tai että perhehoitaja vastaa lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvästä julkisesta hallintotehtävästä. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä arvioi, mikä on perhehoitajuuden ja lapsen hoidon kannalta tarpeellinen tieto lasta ja hänen perhettään koskevissa asioissa. (Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 26 § 3 mom.) Perhehoitajan tulee saada lapsen arkipäivän hoidosta, huolenpidosta ja kasvatuksesta vastaavana henkilönä riittävästi tietoa muun muassa lapsen kasvuhistoriasta, lapsen huostaanoton perusteista ja lapsen terveydentilasta.

Koska perhehoitaja ei ole lapsen huoltaja, perhehoitajalla ei ole oikeutta käyttää lapsen puhevaltaa (pl. oheishuoltajat). Perhehoitajalla ei ole oikeutta pyytää ja saada itsenäisesti lasta koskevia salassa pidettäviä asiakirjoja eri viranomaisilta. Kaikki lasta koskevat asiakirjat toimitetaan lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle ja perhehoitajalle lasta koskevat tiedot menevät lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän harkinnan kautta. Poikkeuksellisissa tilanteissa lasta koskevat tiedot voidaan toimittaa suoraan perhehoitajalle, mikäli näin on sovittu lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Perhehoitajalla ei ole oikeutta hakea lapselle palveluita tai taloudellisia etuuksia eikä päättää lapsen henkilöön liittyvistä merkittävistä asioista, joilla saattaa olla pitkäaikaisia ja laaja-alaista vaikutusta lapsen elämään ja terveyteen. Näitä ovat esimerkiksi lapsen asuinpaikka, koulutus, varhaiskasvatus, harrastukset tai muu kuin kiireellinen terveydenhuollon toimenpide.

Keskeisessä roolissa on asioista sopiminen lapsen asiakassuunnitelmaneuvottelussa ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän informoiminen lapsen asioissa. Perhehoitajan on hyvä jo etukäteen keskustella lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ja Perhehoitoyksikkö Kanervan työntekijän kanssa siitä, miten menetellään esimerkiksi kodissa käyvien vieraiden tai kodin ulkopuolella liikkumisen suhteen sekä siitä, miten perhehoitoon sijoitetusta henkilöstä saa ulkopuolisille kertoa. Perhehoidettavan valokuvaamiseen tai videoimiseen sekä matkustamiseen tarvitaan erillinen kirjallinen lupa lapsen asioista vastaavalta sosiaalityöntekijältä, huoltajalta ja/tai lapsen edunvalvojalta. Se, mitä asiasta sovittu ja mihin lupa annettu, on hyvä kirjata lapsen asiakassuunnitelmaan. Lapsen valokuvia tai hänestä otettuja videoita ei saa julkaista sosiaalisessa mediassa. Lapselle oman valokuva-albumin tekeminen on suositeltavaa.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (22.9.2000/812) sisältää tarkemmat säädökset salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta.

3.12 OIKEUS PÄÄTTÄÄ JA SAADA TIETOA LASTA KOSKEVISTA ASIOISTA

Kun lapsi on otettu huostaan tai sijoitettu kiireellisesti, sosiaalihuollon vastaavalla toimielimellä on oikeus päättää lapsen olinpaikasta, hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta, muusta huolenpidosta sekä edellä mainittujen asioiden toteuttamiseksi tarpeellisesta opetuksesta ja terveydenhuollosta. Käytännössä lapsen asioista päättää lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Lapsen huolto ja holhous säilyvät kuitenkin hänen biologisilla vanhemmillaan, ellei siitä toisin päätetä.

Hyvinvointialueen ja perhehoitajan välisellä toimeksiantosopimuksella siirretään perhehoitajalle vastuu lapsen hoidosta, kasvatuksesta (pois lukien uskonnollinen kasvatus) ja huolenpidosta. Perhehoitajalla on oikeus päättää lapsen tavanomaiseen arkeen liittyvistä toimista ja toimenpiteistä esimerkiksi yhteisten sääntöjen mukaisista kotiintuloajoista, ruokailuajoista ja nukkumaanmenoajoista, kotitöistä ja muusta vastaavasta toiminnasta ja kasvatuksellisista seuraamuksista. Perhehoitajalla on oikeus pitää yhteyttä kouluun ja päiväkotiin päivittäisasioissa siten kuin lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa on sovittu. Perhehoitaja saa allekirjoittaa esimerkiksi luvat koulun retkiin kotimaassa ja koulujen kokeet. Perhehoitaja voi pyytää koululta lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa sopimallaan tavalla huoltajan ohella käyttöönsä kodin ja koulun yhteistyöhön tarkoitetun sovelluksen, esim. Wilman käyttöoikeuden. Perhehoitaja saa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa sopien hoitaa lapsen säännölliset neuvolakäynnit ym. vastaanottokäynnit, joihin huoltajakin voi osallistua sekä akuutit sairastumis- ja onnettomuustilanteet.

Lapsen sijoitus yksin avohuollon tukitoimena ei miltään osin kavenna huoltajan oikeutta päättää lapsen henkilöön liittyvistä asioista. Asiakassuunnitelmaneuvotteluissa sekä avohuollon sijoituksessa olevan lapsen että huostaanotetun lapsen asioissa on tärkeää sopia yhteiset linjat eri osapuolten (biologinen vanhempi, perhehoitaja, sosiaalityöntekijä, lapsi) välillä.

3.13 KUULEMINEN ASIAAN OSALLISENA

Lastensuojelulaki 9 a § (30.12.2014/1302) linjaa asiaan osallisten mielipiteen selvittämisen siten, että:

> *Ennen 38 ja 38 a §:ssä sekä 39 §:n 1 momentissa tarkoitettuja kiireellistä sijoitusta koskevia päätöksiä on selvitettävä lapsen, vanhemman, huoltajan sekä muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta tällöin vastaavan henkilön mielipide ja käsitys asiasta. Selvittäminen voidaan jättää tekemättä, jos selvittämisestä aiheutuva asian käsittelyn viivästyminen aiheuttaa haittaa lapsen terveydelle, kehitykselle tai turvallisuudelle.*
>
> *Jos 1 momentissa tarkoitetun henkilön mielipidettä ei ole selvitetty ennen kiireellistä sijoitusta, on henkilölle tiedotettava kiireellisestä sijoituksesta mahdollisimman pian tapahtuman jälkeen. Tiedottamisen yhteydessä henkilölle on varattava mahdollisuus esittää käsityksensä asiasta ja saada tietoa oikeudesta saada apua siten kuin tässä ja muussa laissa säädetään.*

Henkilölle, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi on välittömästi ennen päätöstä ollut, on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen päätöstä lapsen huostaanotosta, sijaishuollosta ja huostaanoton lakkaamisesta (Lastensuojelulaki 9a§). Näin ollen perhehoitaja on asianosainen sijaishuoltopaikan

muutosta koskevassa asiassa (ei koske kuitenkaan kiireellistä sijoitusta kuin tietyissä erityistilanteissa) ja huostassa pidon lopettamista koskevassa asiassa.

Perhehoitajalla on myös muutoksenhakuoikeus (Hallintolaki 34§ ja Lastensuojelulaki 42§) asioissa, jotka koskevat kiireellistä sijoitusta, huostaanottoa ja siihen liittyvää sijaishuoltoa sekä huostaanoton tai kiireellisen sijoituksen aikana tehtävää sijaishuoltopaikan muuttamista tai huostassa pidon lopettamista (Lastensuojelulaki 38§ ja 43§).

3.14 PERHEHOIDON VALVONTA

Perhehoidon laatua ja turvallisuutta halutaan lisätä vahvistamalla perhehoidon valvontaa. Perhehoidon valvonta kuuluu osana sosiaalityön ja Perhehoitoyksikkö Kanervan työntekijöiden työtehtäviin. Perhehoitoyksikkö Kanervan alueella lastensuojelun perhehoidon valvontatehtävä hoidetaan yhteistyössä Perhehoitoyksikön ja sijoittavan sosiaalityöntekijän kesken. Valvontakäynnit perhehoitajan luokse pyritään tekemään yhdessä Perhehoitoyksikön sosiaalityöntekijän ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

Valvonnan tarkoitus on varmistaa, että sijoitus perhehoitoon tapahtuu lastensuojelulain mukaisesti ja lapsi ja perhehoitaja saavat sijoituksen aikana ne tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, jotka perhehoitajan hyvinvointialueen on järjestettävä (Perhehoitolaki 22 §). Myös perhehoitajan sijaintialueen hyvinvointialueella ja aluehallintovirastolla on valvontavastuu.

Perhehoitoyksikkö Kanerva vastaa ennakollisesta valvonnasta perhehoitajaksi hakeutumisen, perhehoitajien ennakkovalmennuksen ja -arvioinnin ja perhehoitajaksi hyväksymisen muodossa sekä sopivan perheen valinnasta sijoitettavalle lapselle. Perhehoitoyksikkö Kanerva vastaa myös perhehoitajalle annettavasta tuesta sijoituksen ajan ja tekee tällöin tiivistä yhteistyötä myös valvonnan puitteissa sijoittavan tahon kanssa.

Perhehoitajan tulee esittää rikosrekisteriote Perhehoitoyksikköön aina ennen lapsen sijoitusprosessin aloittamista ja tämän jälkeen Perhehoitoyksikön sitä pyytäessä. Perhehoitajan rikostaustan selvittäminen perustuu lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 5 pykälään. Rikosrekisteriotteen tulee olla esitettäessä alle kuusi kuukautta vanha.

Perhehoidon onnistumisen ja laadun kannalta toimiva yhteistyö ja oikea-aikainen ja oikeanlainen tuki ja valvonta ovat sijoituksen aikana tärkeitä. Yhteistyön ja tuen toimiessa myös perhehoidon arviointi ja valvonta voivat toteutua tarkoitetulla tavalla. Onnistunut perhehoito perustuu avoimeen yhteistyöhön ja perhehoitajan tuki sekä perhehoidon valvonta kulkevat käsi kädessä koko prosessin ajan. Yhteistyön sujumisen kannalta riittävä yhteydenpito sijoittajan ja perhehoitajan välillä sekä käynnit perhehoitajan kodissa ovat välttämättömyys. Käynneillä on mahdollisuus seurata perhehoidon toimintaedellytyksiä sekä lapsen hoidon ja kasvatuksen periaatteita ja asianosaisten tuen tarpeita.

Mikäli lapsen sijoittanut hyvinvointialue tai sijaisperheen asuinhyvinvointialue havaitsee perhehoitajan toiminnassa sellaisia epäkohtia tai puutteita, jotka voivat vaikuttaa myös muiden sijoitettujen lasten hoitoon tai huolenpitoon, on edellä mainittujen tahojen ilmoitettava asiasta välittömästi salassapitovelvoitteiden estämättä sijoitushyvinvointialueelle, aluehallintovirastolle sekä tiedossa oleville, muille lapsia samaan sijaishuoltopaikkaan sijoittaneille hyvinvointialueille (Lastensuojelulaki 79 §).

Toiminnassa havaituista puutteista tai epäkohdista on syytä keskustella yhdessä sekä lapsen että perhehoitajan kanssa ja tätä varten perhehoitoperheeseen tehdään tilanteessa epäkohtailmoitukseen perustuva valvontakäynti lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ja Perhehoitoyksikön työntekijän toimesta. Asioiden välitön ja avoin selvittäminen luo edellytyksiä keskinäisen luottamuksen säilymiselle ja nopealle tilanteeseen puuttumiselle sekä mahdollistaa lapsen ja perhehoitajan tarvitseman tuen järjestämisen. Valvonnan pääperiaatteina on palata perhehoitajien PRIDE-valmennuksessa arvioituihin valmiuksiin hoitaa tehtäväänsä ja arvioida perhehoitajien kykyä vastata lapsen tarpeisiin ja luoda lapseen kiintymyssuhde etenkin pitkäaikaisissa sijoitustilanteissa. Perhehoitajan ei tarvitse olla kaiken osaava, mutta häneltä edellytetään valmiutta kehittymiseen ja reflektointiin. Valmiuksien arvioinnissa Kanervan sosiaalityöntekijä on aina sosiaalitoimen käytettävissä työparina.

Valvontakäynnillä tulee tehdä suunnitelma siitä, miten edetään, mikäli epäkohtia löytyy. Keskeisiä kysymyksiä ovat kuka perhettä asian korjaamisessa tukee ja miten sekä mikä on epäkohdan korjaamisen määräaika. Yhdessä sovitaan myös, kuka tekee seurantaa ja tavataanko samalla kokoonpanolla uudelleen ja mietitään, minkälaista tukea perhehoitaja tarvitsee Perhehoitoyksiköstä.

Valvontakäynnistä kirjataan valvontakäyntiraportti Perhehoitoyksikön asiakastietojärjestelmään ja se annetaan tiedoksi kaikille asianosaisille.

Seuraavana oleva kaavio havainnollistaa valvonnan vastuita ja prosesseja Perhehoitoyksikkö Kanervan alueella.

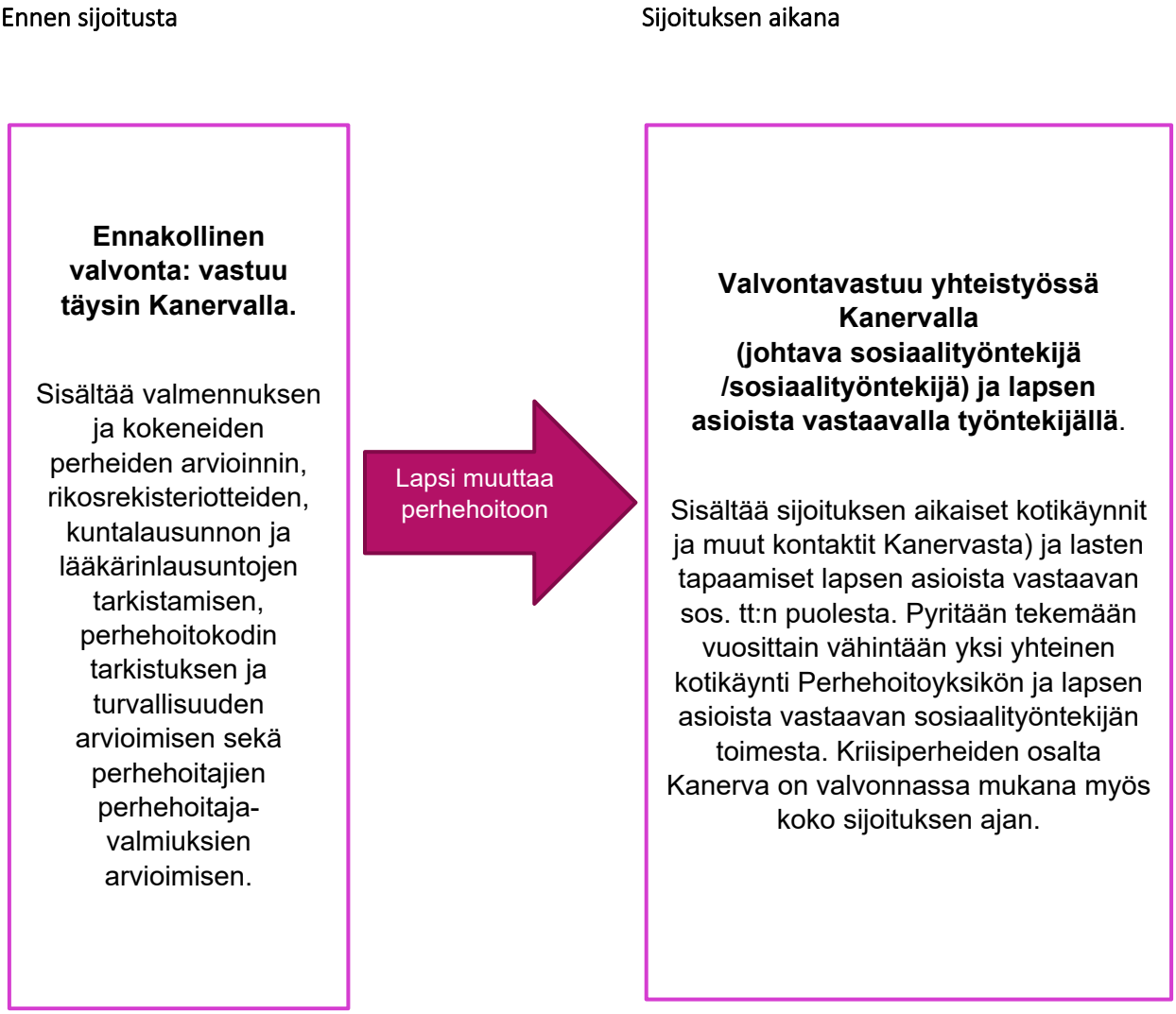

4 PERHEHOIDON MAKSUT

4.1 OIMA

Kanta-Hämeen hyvinvointialueella on käytössä sähköinen palkkionmaksujärjestelmä Oima. ~~Ohjeet ja koulutustallenteet löytyvät OmaHämeen verkkosivuilta.~~ Oima-palvelun käyttö vaatii jokaiselta perhehoitajalta oman sähköpostiosoitteen ja mahdollisuuden vahvaan tunnistautumiseen.

~~www.omahame.fi ja laita hakukenttään OIMA.~~ minun.oima.fi

Ohjevideoita löytyy osoitteesta oima.fi/ohjevideot

Kaikki palkkioihin liittyvät merkinnät tehdään suoraan sähköisesti Oimaan.

Hoitajat voivat itse käydä päivittämässä henkilötiedot ja tilinumeron Oimaan.

Lapsesta raportointi tehdään Lomakkeet -välilehdellä. Hoitojaksoille kirjatut tiedot eivät välity sosiaalityölle.

Lääkekuitit ja lääkelaskelma tallennetaan hoitojaksolle dokumentteihin. Lääkelaskelman saa maksutta apteekista pyydettäessä ja se tarvitaan kuittien liitteeksi. Maksusitoumuksen käyttö mm. pitkäaikaissairauksien lääkkeisiin ja silmälaseihin on ensisijaista.

Terveydenhuollon matkakustannukset haetaan ensin Kelasta, jotta omavastuuosuus alkaa kertymään (300 €). Jos omavastuuosuus ei ole vielä täyttynyt ja hoitaja saa kielteisen päätöksen Kelasta, hän toimittaa päätöksen Oiman dokumentteihin, jonka perusteella hänelle maksetaan haetut matkakustannukset.

Seuraavan kuun 15. päivän maksettaviin palkkioihin tulevat merkinnät pitää tehdä viimeistään kuluvan kuun 2. päivään mennessä (pitkäaikainen perhehoito, perhehoidon sijaishoito, avohuollon sijoitus, kriisisijoitus).

Seuraavan kuun viimeisenä päivänä maksettaviin palkkioihin tulevat merkinnät pitää tehdä viimeistään kuluvan kuun 15.päivä (kriisisijoitukset).

Palkkioita koskevat tiedustelut:

perhejaomaishoidonkeskus@omahame.fi
~~Palvelunumero 03 629 6709 ark. klo 9–12~~

Palvelunumero 03 629 6709 ma-pe klo 10–12

4.2 HOITOPALKKIO

Hoitopalkkiosta säädetään perhehoitolain 16 §:ssä seuraavaa

> *Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalla on oikeus saada hoidosta palkkiota (hoitopalkkio). Hoitopalkkiota maksetaan perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa vähintään 686,25 euroa. Hoitopalkkion määrän tulee vastata henkilön hoidettavuutta ja sitä arvioidessa tulee ottaa huomioon toiminnan luonne.* (29.6.2016/510)

Hoitopalkkiota ei makseta perhehoitajan omasta alle 18-vuotiaasta lapsesta. Hoitopalkkio voidaan erityisestä syystä sopia maksettavaksi myös 1 momentissa säädettyä vähimmäismäärää pienempänä.

Edellä 1 momentissa mainittu ja toimeksiantosopimuksessa sovittu hoitopalkkion määrä on tarkistettava kalenterivuosittain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä *tarkoitetulla palkkakertoimella.*

Perhehoidon palkkiot Kanervan perheissä vuonna 2027

0–17-VUOTIAS LAPSI

- ~~kolme ensimmäistä vuotta,~~ päätoiminen perhehoito 1775,96 €
- ~~seuraavat vuodet, päätoiminen perhehoito 1539,17 €~~
- perhehoito siten, että perhehoitaja myös kodin ulkopuolella töissä (ei- päätoiminen perhehoito) 1065,57 €
- 10-17-vuotiaana perhehoitoon muuttavan lapsen perhehoidosta maksetaan hoitopalkkio 2100€/kk

PÄÄTOIMISEN PERHEHOIDON HOITOPALKKIO Maksetaan alle 18-vuotiaasta lapsesta silloin, kun perhehoitaja on kokoaikaisesti kotona eikä lapsi ole säännöllisessä päivähoidossa sijaiskodin ulkopuolella. Mikäli perhehoitaja on töissä 1–11 päivää kuukaudessa, katsotaan hoito päätoimiseksi. 10-17-vuotiaana perhehoitoon muuttavan lapsen perhehoitaja voi käydä töissä ja saada täyden hoitopalkkion, mikäli sijoitettavan lapsen tilanne sen mahdollistaa. ~~Esikoulua, peruskoulua, lukiota tai ammattikoulua käyvistä lapsista maksetaan kokoaikaista palkkiota, mikäli perhehoitaja on päätoimisesti kotona.~~

Mikäli lapsen päivähoito järjestetään hoitavan tahon suosituksesta (esim. kuntoutus), maksetaan päätoimisen hoitopalkkiota, jos muut hoitopalkkion edellytykset täyttyvät (ks. 4.9 Päivähoitomaksut). Lapsen päivähoidosta sovitaan aina lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa ja sosiaalityöntekijän suositus päivähoitoon on riittävä peruste sille, että palkkio ei laske. Perhehoitajan tulee ilmoittaa hoitopalkkioon vaikuttavista seikoista ja neuvotella töihin menosta lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

PERUSTEET HOITOPALKKION ALENTAMISELLE:

- perhehoitaja on 12 päivää tai enemmän kalenterikuukauden aikana töissä tai opiskelemassa
- kun lapsi on säännöllisesti päivähoidossa ilman edellä mainittua erityistä perustetta
- kun lapsi on yli kaksi kuukautta sairaalahoidossa, maksetaan alennettua hoitopalkkiota kolmannesta sairaalassaolokuukaudesta eteenpäin
- kun alle 18-vuotias lapsi asuu viikot perhekodin ulkopuolella, esimerkiksi opiskelupaikkakunnalla, maksetaan alennettua hoitopalkkiota eli ei- päätoimisen perhehoidon palkkiota (yli 30 vrk kestävien lomien ajalta maksetaan päätoimisen perhehoitajan hoitopalkkio, jos sen edellytykset muuten täyttyvät).
- Mikäli sijoitus ei pääty suunnitelmallisesti ja lapsen asumisen siirryttyä muualle toimeksiantosopimuksen irtisanomisajan hoitopalkkio on se, mikä on kirjattu toimeksiantosopimukseen hoitopalkkion määräksi ~~miinus mahdolliset korotukset.~~

18–23-VUOTIAS NUORI

- kun nuori on täyttänyt 18 vuotta ja asuu edelleen sijaisperheessä jälkihuollon tukitoimena, maksetaan perhehoitolain 16 §:n mukaisen hoitopalkkion vähimmäismäärä 966,37 €
- kun yli 18-vuotias nuori asuu viikot opiskelupaikkakunnalla ja käy viikonloppuisin ja lomilla sijaisperheessä, maksetaan perhehoitolain 16 §:n mukaisen hoitopalkkion vähimmäismäärä 50 % alennettuna
- kun nuori on varusmiespalveluksessa tai siviilipalvelusta suorittamassa, maksetaan perhehoitolain 16 §:n mukaisen hoitopalkkion vähimmäismäärä 50 % alennettuna

4.3 HOITOPALKKION KOROTTAMINEN

Jos lapsi saa Kelan maksamaa vammaistukea tai yli 16-vuotias nuoren kuntoutusrahaa (koskee myös jälkihuollon sijoituksia), korotetaan hoitopalkkiota seuraavasti:

- perusvammaistuki korotus 30 %
- korotettu vammaistuki korotus 50 %
- ylin vammaistuki korotus 100 %

Korotettu hoitopalkkio maksetaan takautuvasti sen kuukauden alusta, kun vammaistuen päätös on annettu. Korotukset koskevat myös kiireellisen sijoituksen ja sijaishoidon palkkiota.

Erityistapauksissa hoitopalkkiota voidaan korottaa asiantuntijalausunnon ja/tai sosiaalityöntekijän arvion perusteella seuraavasti:

- korotus 30 %, kun lapseen tai häneen hoitoonsa liittyen on jotain erityistä, minkä vuoksi hoitopalkkio nähdään tarpeelliseksi korottaa
- korotus 50 %, kun lapsi on erityishoitoa tarvitseva
- korotus 100 %, kun lapsi on vaativaa erityishoitoa tarvitseva

Päätös korotuksesta on määräaikainen, ja se tarkistetaan vähintään vuosittain. Erityisperustein palkkioita korotettaessa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä voi konsultoida Perhehoitoyksikkö Kanervaa ja asia käsitellään aina hyvinvointialueen sijaishuollon johtavien sosiaalityöntekijöiden työryhmässä yhtenäisten toimintatapojen ylläpitämiseksi.

Lapsen kasvuun liittyvät normaalit kehityskriisien aiheuttamat ongelmat eivät ole perusteita korotettuun hoitopalkkioon.

4.4 VAMMAISTUKI JA KUNTOUTUSRAHA

Alle 16-vuotiaan ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuki peritään sijoittajakunnalle. Tästä lapsen etuudesta kertyy lapselle itsenäistymisvaroja sijoituksen ajalta. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä ja perhehoitaja yhdessä huolehtivat tuen hakemisesta. Tukihakemusta varten perhehoitajan tulee toimittaa lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle tarvittavat liitteet ja esitäytetty hakemus. Hakemuksen Kelaan toimittaa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Tuen hakemiseen liittyvä lääkärilausunto maksetaan lastensuojelusta. **Myös kuntoutusrahat, eläkettä saavan hoitotuki ja eläkkeet peritään sijoittajakunnalle.** Täysi-ikäisen osalta perintää ei tehdä.

4.5 LAPSILISÄ

Lapsilisä maksetaan lapsilisälain (796/1992) 6.2 §:n mukaan perhehoitajalle. Kulukorvausta ei vähennetä tämän perusteella. Perhehoitajan tehtävänä on sopia lapsilisän siirrosta lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa ja hakea lapsilisää itselleen sijoitusta seuraavan kuukauden alusta alkaen, jos sijoitus kestää yli kuukauden. Tämä tapahtuu helposti verkossa omia pankkitunnuksia käyttäen. Kelan tulee maksaa perhehoitajalle korotettu, lapsilukumäärän mukainen lapsilisä (sijoittavassa yksikössä tulee seurata, että näin tapahtuu). Lapsilisän määrä ei siis ole riippuvainen siitä, mitä huoltajalle/vanhemmalle on maksettu. Sijoituksen päättyessä hyvinvointialue siirtää lapsilisän seuraavalle taholle.

4.6 KUSTANNUSTEN KORVAUKSET

Perhehoitolaki 17 §:

> *Perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista perhehoitajalle maksetaan todellisten kustannusten mukainen korvaus, kuitenkin vähintään 410,66 euroa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa, jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu. Kustannusten korvauksia voidaan erityisestä syystä maksaa myös säädettyä vähimmäismäärää pienempänä.*
>
> *Kustannusten korvaus kattaa perhehoidossa olevan ravinnosta, asumisesta, harrastuksista, henkilökohtaisista tarpeista ja muusta elatuksesta aiheutuvat tavanomaiset menot sekä ne tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset, joita muun lainsäädännön nojalla ei korvata. Lisäksi kulukorvaus sisältää lastensuojelulain (417/2007) nojalla perhehoitoon sijoitetulle lapselle tai nuorelle hänen omaan käyttöönsä mainitun lain nojalla annettavat käyttövarat.*
>
> *Kustannusten korvauksen lisäksi perhehoitajalle maksetaan korvaus sellaisista perhehoidossa olevan yksilöllisistä tarpeista johtuvista terapian ja terveydenhuollon sekä alle 21-vuotiaan lapsen tai nuoren opinnoista aiheutuvista erityisistä kustannuksista, joita muun lainsäädännön nojalla ei korvata.*
>
> *Edellä 2–4 momentissa tarkoitettujen kustannusten lisäksi voidaan korvata perhehoidossa olevan lomanvietosta johtuvat ja erityisten harrastusten tai harrastusvälineiden aiheuttamat ja muut jatkuvaluontoiset tai kertakaikkiset erityiset kustannukset.*

Perhehoitajille maksettavia kustannusten korvauksia tulee perhehoitolain 19 §:n mukaan tarkistaa kalenterivuosittain vuoden alusta elinkustannusindeksin (lokakuu 1951=100) edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti.

Kustannusten korvaus Perhehoitoyksikkö Kanervan perheissä vuonna 2026:

- 0–6-vuotiaat 710,27 €
- 7–12-vuotiaat 828,64 €
- 13–17-vuotiaat 947,00 €

Perhehoitoyksikkö Kanervan kustannusten korvaukset ovat lakisääteistä minimikulukorvausta suurempia. Tällä on pyritty siihen, että korvaus kattaa kaikki lapsen kulut ja perhehoitoon tavanomaisesti liittyvät asiat. Täten korvauksella hankituista tavaroista ja harrastuskuluista ei toimiteta kuittia lapsen sosiaalityöntekijälle, mutta mm. harrastamisesta ja käyttövarojen maksamisesta tulee sopia lapsen sosiaalityöntekijän kanssa. Kustannusten korvauksella lapselle hankitut tavarat ovat lapsen omaisuutta.

Kustannusten korvaus sisältää muun muassa seuraavat kulut:

- asuminen ja ravinto
- hygienia ja vaatetus
- tavanomainen terveydenhoito
- lapsen ikäkauden mukaiset lelut ja virikkeet
- harrastusmaksut ja harrastusvälineet (ei koske lapsen kotiharjoittelulla tapahtuvaa harrastus- ja virkistystoimintaa)
- vapaa-ajan viettoon liittyvät välineet (esim. pyörät, sukset, luistimet)
- turvaistuimet, vaunut, rattaat
- tietokoneet, puhelimet, puhelinmaksut
- perusopetuksen aikaiseen koulunkäyntiin liittyvät ylimääräiset kustannukset
- lapsen passi ja viisumi
- lapsen lomanvietosta perhehoitajan kanssa aiheutuneet kustannukset
- vapaaehtoiset lapsen vakuutukset
- lapsen käyttövarat (ks. 4.7 Lapsen käyttövara)
- Rippikoulumaksut
- Erilaiset leirimaksut
- Sijoitetun lapsen aiheuttamat lapsen iälle tyypilliset ja aineellisesti vähäiset vahingot

Kustannusten korvauksen lisäksi erikseen korvataan:

- lapsen pitkäaikaissairauteen liittyvät terveydenhuollon kustannukset, silmälasit / piilolinssit jne., terveyden-/ sairaanhoidon matkakulut (ks. 4.8 Terveydenhoidon kustannukset)
- päivähoitomaksut tietyissä tilanteissa (ks. 4.9 Päivähoitomaksut)
- matkakulut lapsen neuvotteluihin sekä vanhempien ja läheisten tapaamisiin, matkakulut Perhehoitoyksikkö Kanervan järjestämiin lasten ja nuorten ryhmiin. ~~matkakulut harrastuksiin erityisin perustein (ks. 4.10 Matkakulut)~~
- erityisillä perusteilla poikkeuksellisen kallista harrastusta voidaan tukea sosiaalityöntekijän harkinnan mukaan. Erityisiä perusteita voivat olla tiettyä harrastusta kohtaan 1) pitkäjänteisen harrastuksen tukeminen tai 2) lapsen erityinen menestyminen tietyssä harrastuksessa

18–23-VUOTIAS NUORI

- jälkihuollossa olevat 18–23-vuotiaat perhehoitolain 17 §:n mukainen kulukorvauksen vähimmäismäärä 501,12 €

Jälkihuollon sijoituksessa kulukorvaus kattaa minimissään nuoren asumisen ja ruoan. Jälkihuollon sijoituksen alkaessa tulee sopia, miten vastuu nuoren kuluista jakautuu eri osapuolien kesken. Perhehoitajan tulee tukea nuorta hakemaan ensisijaiset etuudet; opintoetuudet, työmarkkinatuki ym.

Osittainen kustannusten korvaus

Alle yhden kuukauden kestävästä sairaalahoidosta ei vähennetä kustannusten korvausta. Mikäli hoito kestää yli kuukauden, maksetaan korvaus 50 % alennettuna. Ohje koskee kaiken ikäisiä perhehoidossa olevia.

Kun nuori on pitkäaikaisessa työsuhteessa (yli 6kk) perhesijoituksen aikana, tehdään yksilöllinen suunnitelma siitä, mistä kuluista ja hankinnoista nuori vastaa itse (huomioitavia seikkoja ovat esim. työmatkakulut, käyttövarat, vaatteet, autokoulumenot ja toimeentulo). Tällöin sosiaalityöntekijä tekee sijaisperheen ja nuoren kanssa yhdessä suunnitelman sijaisperheelle maksettavan kustannusten korvauksen vähentämisestä.

Kun yli 18-vuotias nuori on suorittamassa varusmiespalvelusta, siviilipalvelusta tai opiskelee toisella paikkakunnalla ja käy viikonloppuisin sekä lomillaan sijaisperheessä, maksetaan perhehoitolain 17 §:n mukaisen kustannusten korvauksen vähimmäismäärä 50 % alennettuna.

4.7 LAPSEN KÄYTTÖVARA

Lastensuojelulain 55 §:n mukaan kodin ulkopuolelle sijoitetulle lapselle tai nuorelle (myös lyhytaikaiset sijoitukset) on hänen omaan käyttöönsä henkilökohtaisia tarpeita varten annettava kalenterikuukaudessa käyttövaroja. Alle 15-vuotiaalle lapselle maksetaan käyttövaraa, jonka määrä vastaa hänen yksilöllistä tarvettaan.

Oma Hämeen hyvinvointialueelle on määritetty yhteiset käyttövaramäärät, jotka koskevat niin laitos- kuin perhehoitoa. Tästä poikkeavan yksilöllisen tarpeen perhehoitaja voi määrittää ainoastaan yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa lapsikohtaisesti.

Käyttövarojen määrät 1.1.2026 alkaen ovat:

Alle 6-vuotiaat: Vain erityisperusteella sosiaalityöntekijän harkinnan mukaan.

6–9-vuotiaat: 15 €/kk

10-vuotiaat: 25 €/kk

11-vuotiaat: 30 €/kk

12-vuotiaat: 35 €/kk

13-vuotiaat: 40 €/kk

14-vuotiaat: 45 €/kk

15–18-vuotiaille nuorille maksetaan käyttövaraa vähintään se määrä, joka vastaa yhtä kolmasosaa elatustukilain (580/2008) 9 §:n säädetystä yhdelle lapselle suoritettavasta elatustuen määrästä. V. 2026 käyttövara yli 15 v. on vähintään 66,04 euroa. Korjataan tiedon tullessa Kelaan vuodelle 2027.

Lapsen käyttövara on tarkoitettu lapsen omaan käyttöön henkilökohtaisia tarpeita varten. Raha on tarkoitettu siihen, että lapsi tai nuori harjoittelee rahan käyttöä ja vastuunottoa itsestään ja elämästään. Käyttövaroja ei voi jättää maksamatta tai vähentää sanktiona lapsen käyttäytymisen vuoksi. Niistä ei myöskään saa vähentää korvausta lapsen aiheuttamasta vahingosta.

Lastensuojelulain 55 §:n mukaan lapsen sijoituspaikan on pidettävä kirjaa lapselle annettujen käyttövarojen maksamisesta. Kirjaukset tehdään kaikkien sijoitettujen lasten osalta ja ne on lähetettävä tiedoksi lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle kerran vuodessa ja sijoituksen päättyessä tai pyydettäessä. Perhehoitoyksikkö Kanervan nettisivuilta löytyy lomake, jota perhehoitajan tulee käyttää.

Käyttövarojen maksamisesta sovitaan toimeksiantosopimuksessa ja niiden maksamisesta vastaa perhehoitaja.

4.8 TERVEYDENHOIDON KUSTANNUKSET

Perhehoitolaki 17 §:

> *Kulukorvauksen lisäksi perhehoitajalle maksetaan korvaus sellaisista perhehoidossa olevan yksilöllisistä tarpeista johtuvista terapian ja terveydenhuollon sekä alle 21-vuotiaan lapsen tai nuoren opinnoista aiheutuvista erityisistä kustannuksista, joita muun lainsäädännön nojalla ei korvata.*

Kustannusten korvaukseen sisältyvät tavanomaiset, esimerkiksi infektiosairauksiin liittyvät apteekissa ilman lääkärin määräystä myytävät käsikauppalääkkeet sekä tilapäiseen sairastamiseen liittyvät reseptilääkekulut, terveyskeskusmaksut, poliklinikkamaksut, lääkärinpalkkiot ja matkakulut.

Erikseen korvataan pitkäaikaissairauksiin liittyvät terveyskeskusmaksut, poliklinikkamaksut, säännölliset pitkäaikaissairauteen liittyvät lääkärin määräämät reseptilääkkeet, hammashoito, sairaalahoito ja muut ei-tavanomaiseksi luokiteltavat terveydenhuoltomenot. Lisäksi erikseen korvataan kohtuulliset kustannukset silmälaseista tai piilolinssit. Lääkärin / optikon määräämät reseptinmukaiset linssit kokonaisuudessaan ja kehykset enimmillään 150 €. Maksusitoumuksen käyttö mm. pitkäaikaissairauksien lääkkeisiin ja silmälaseihin on ensisijaista. Perhehoitajan tulee aina sopia kustannuksista lapsen asioita hoitavan sosiaalityöntekijän kanssa. Pääsääntöisesti suositellaan käytettäväksi julkista terveydenhuoltoa, mutta erityistapauksissa voidaan korvata lapsen hoidosta aiheutuneet yksityislääkärinpalkkiot maksettuja kuitteja vastaan. Yksityisten lääkäripalveluiden käytöstä tulee neuvotella etukäteen lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Peruuttamatta jääneistä ajoista aiheutuneita kustannuksia ei korvata.

Myös Kelan tukien perusteena olevan sairauden aiheuttamat kustannukset korvataan siten kuin edellä on kirjattu.

Kelan korvaamasta terapiasta, tutkimuksista ja sairaudenhoidosta aiheutuneet kustannukset korvataan perhehoitajalle sekä niihin liittyvät matkakustannukset siltä osin kuin Kela tai yksityinen sairauskuluvakuutus ei niitä huomioi. Matkalaskun liitteeksi laitetaan Kelan päätös. Jos sairaudenhoitoon tai kuntoutukseen liittyvien matkakustannusten omavastuut ylittävät kalenterivuoden aikana 300 €, maksaa Kela ylittävän osan tarpeellisista matkakustannuksista kokonaisuudessaan. Vuotuiseen omavastuuosuuteen lasketaan mukaan sekä matkojen omavastuuosuudet että niitä pienemmät kertakustannukset. Perhehoitajan tulee seurata, milloin matkojen maksukatto täyttyy, koska Kela ei toimita siitä erikseen tietoa perhehoitajalle.

Huomioitavaa on, että perhehoitaja joutuu maksamaan Kelan omavastuuosuuden ensin itse, ja sen jälkeen hänellä on mahdollisuus sopia tämän korvauksesta lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Terveydenhuollon matkakorvaukset tulee siis hakea ensisijaisesti Kelasta.

Kaikki korvaukset haetaan kuukausittain Oimassa, ja aina kalenterivuoden lopussa.

4.9 PÄIVÄHOITOMAKSUT

Lapsen päivähoidosta sovitaan aina lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Lapsen päivähoitomaksun ja iltapäivähoidon maksun maksaa hyvinvointialue, mikäli katsotaan, että hoidossa olo on lapsen edun mukaista (esim. kuntoutus, sosiaalisten suhteiden opettelu). Mikäli lapsi käy päivähoidossa tai iltapäivähoidossa sen vuoksi, että perhehoitaja käy töissä kodin ulkopuolella, maksaa perhehoitaja päivähoitomaksun. Yksityisen hoidon tuki ei koske perhehoidossa olevia lapsia.

4.10 MATKAKUSTANNUKSET

Matkakustannukset neuvotteluihin sijoituksen aikana ja tutustumisvaiheessa korvataan erikseen sekä lasten kuljetukset tapaamaan vanhempiaan tai muita heille läheisiä henkilöitä. Lapsen terapiaan, tutkimuksiin ja sairaudenhoitoon liittyvät matkakustannukset (ks. kohta 4.8 Terveydenhuollon kustannukset) korvataan siltä osin, kun Kela ei niitä korvaa (omavastuuosuus). Perhehoitoyksikkö Kanervan järjestämiin lasten ja nuorten ryhmiin osallistumisesta aiheutuvat matkakustannukset korvataan. Perhehoitajan työnohjauksiin sekä aikuisten vertaisryhmiin liittyviä matkakustannuksia ei korvata erikseen; ne katsotaan kuuluviksi tavanomaisiin perhehoitajuuden toteuttamisen kustannuksiin.

Tavallisia lapsen ja perheen arkeen liittyviä matkoja (käynnit neuvolassa, terveydenhuollossa, harrastuksissa, koulussa tai päiväkodissa jne.) ei pääsääntöisesti korvata eikä kyydissä olevista lisämatkustajista makseta lisäsenttejä. ~~Matkakustannukset harrastuksiin korvataan ainoastaan erityisin perustein.~~

Julkista liikennettä käytettäessä matkakustannukset korvataan kuitteja vastaan. Perhehoitajille korvataan matkakustannukset todellisen suuruisina tai omaa autoa käytettäessä korvausperusteena käytetään kulloinkin voimassa olevaa verohallinnon mukaista matkakustannusten korvausperustetta. Vuonna 2026 se on 0,55 €. Korjataan tiedon tultua!

Matkakustannukset laskutetaan hyvinvointialueelta kuukausittain ja aina kalenterivuoden lopussa.

4.11 OPISKELUKULUT

Kelan opintoetuudet peritään hyvinvointialueelle ja niistä kertyy nuorelle itsenäistymisvaroja sijoituksen ajalta. Täysi-ikäisen osalta perintää ei tehdä.

Toisen asteen koulutus on maksutonta, joten lähtökohtaisesti opiskelumateriaalia tai tarvikkeita ei makseta. Erityistä harkintaa käyttäen voi lapsen asioista vastaava sosiaalityötekijä kuitenkin myöntää tukea, mikäli maksuttoman opiskelumateriaalin tuki ei riitä koko opiskeluajaksi (esimerkiksi pieneksi jääneet turvakengät tms.).

Koulumatkatuki peritään, jos hyvinvointialue vastaa lapsen/nuoren koulumatkojen kustannuksista.

4.12 KÄYNNISTÄMISKORVAUS

Perhehoitolaki 18 §:

> *Perhehoitajalle maksetaan hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista korvaus (käynnistämiskorvaus), jonka suuruus on perhehoidossa olevaa henkilöä kohti enintään 3558,60 €.*
>
> Perhehoitolain 18 §:n mukaisen käynnistämiskorvauksen enimmäismäärä tulee tarkistaa perhehoitolain 19 §:n mukaan elinkustannusindeksin pisteluvun muutosta vastaavasti.

1.1.2026 alkaen käynnistämiskorvauksen enimmäismäärä on 3558,60 € perhehoidossa olevaa henkilöä kohti.

Lain mukainen käynnistämiskorvauksen enimmäismäärä maksetaan, jos

- tehdään vaativa remontti
- rakennetaan huonetilaa lapselle

Käynnistämiskorvauksella tehdyt hankinnat ovat lapsen omaisuutta. Käynnistämiskorvausta voidaan maksaa yhden vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta. Käynnistämiskorvauksen käytöstä tehdään aina suunnitelma ennen hankintoja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Käynnistämiskorvauksia voidaan maksaa myös pitkissä avohuollon sijoituksissa, mikäli lapsen tilanne sitä vaatii. Myös tuolloin hankinnat ovat lapset omaisuutta, ja seuraavat lasta avohuollon sijoituksen päätyttyä.

Käynnistämiskorvauksilla korvattavia asioita ovat esimerkiksi seuraavat ensimmäiset isommat hankinnat lapselle hänen muuttaessaan sijaisperheeseen

- turvaistuin
- lastenvaunut
- sänky
- polkupyörä
- puhelin
- tietokone

Mikäli lapsi tulee perhehoitoon vähin varustein, voidaan käynnistämiskorvausta käyttää myös siinä tilanteessa pakollisen ja tarpeellisen varustuksen hankintaan. Jos hankinnoista ei voida kiireellisessä tilanteessa ennakkoon sopia, on mahdollista tehdä välttämättömät hankinnat ja toimittaa kuitit Oimaan.

4.13 KRIISIPERHETOIMINNAN MAKSUT

Kriisiperhetoiminnan mukaisia maksuja maksetaan ennakoimattomissa sijoituksissa (kiireellinen sijoitus, avohuollon sijoitus sekä kiireellinen avohuollon sijoitus) 60 vrk:n ajan. Tämän jälkeen perhehoitajalle maksetaan Kanervan ohjeistuksen mukainen perhehoidon hoitopalkkio ja kustannusten korvaus. Kriisiperhepalkkio on aluksi tavallista korkeampi johtuen lapsen hoidon vaativuudesta kriisitilanteessa sekä perheiden valmiudesta ottaa lapsi luokseen nopeasti ja vähin tiedoin. Palkkiossa on myös huomioitu se, että kriisiperhehoitajan tulee olla joustava vapaan

järjestelyihin liittyen (esimerkiksi pitkät, usean vuorokauden poissaolot lapsen luota eivät ole aina mahdollisia tilanteen kriittisyyden huomioon ottaen).

Korvaukset

Hoitopalkkio 78,12 €/pv

Kustannusten korvaus 35,51 €/pv

- kattaa ravinnosta, puhtaudesta ja asumisesta aiheutuvat kustannukset
- äkilliset sairauskulut, esim. lääkkeet ja poliklinikkamaksut korvataan erikseen
- hoitopalkkio korottuu esim., mikäli lapsi saa vammaistukea tai kuntoutusrahaa tai sosiaalityöntekijän harkinnan mukaan myös kriisisijoituksissa

Matkakulut

- verohallinnon ohjeen mukaiset korvaukset lapsen kuljetuksesta kriisiperheeseen ja lasta koskeviin neuvotteluihin. Vuonna 2026 tämä on 0,55 €/km.
- äkillisten sairauskulujen matkat korvataan
- mikäli perhehoitaja velvoitetaan kuljettamaan lasta harrastukseen, varhaiskasvatukseen tai kouluun sijoituksen ajan pitkän matkan päähän.

Kriisiperhesijoitusten toimeksiantosopimukset tulee aina tehdä määräaikaisina. Sopimus ja palkkioiden maksu loppuu tällöin sopimuksen päättymispäivään, ellei tarve sijoitukselle ole rauennut ennen tätä. Määräaikaisissa sopimuksissa ei ole erillistä irtisanomisaikaa, ellei toisin sovita. Kriisiperhetoiminnan matkakulut ja muut mahdolliset kulut laskutetaan kuukauden välein ja aina kalenterivuoden lopussa.

4.14 PERHEHOITAJAN VAPAAN AIKAISEN SIJAISHOIDON MAKSUT

Perhehoitoyksikkö Kanervan tukiperheiden toimintaohjeen palkkiorakenne koskee myös perhehoitajan vapaiden ajalle järjestettävää sijaishoitoa. Jos lasten hoito tapahtuu sijaishoitajan kotona, maksetaan sijaishoitajalle myös tukiperhetoiminnan mukainen kustannusten korvaus.

Korvaukset

Hoitopalkkio:

- 65,11 €/pv lasta kohden tulo- ja lähtöpäivä mukaan lukien

Erityishoitopalkkio 76,95 €/pv

- jos lapselle on myönnetty vammaistukea
- jos lapsella on käytöksessä tai terveydessä erityisyyttä, mistä johtuen perheellä on toistuvia erityiskuluja (esimerkiksi yökastelun vuoksi)

- jos lapsi vaatii kahden sijaishoitajan läsnäolon koko sijaishoidon ajan

Tuntiperusteinen sijaishoidon hoitopalkkio 15€/h

Kustannusten korvaus:

- 35,51 €/pv lasta kohden tulo- ja lähtöpäivä mukaan lukien
- korvaus kattaa ravinnosta, puhtaudesta ja asumisesta aiheutuvat kustannukset
- perhehoitajat huolehtivat lapsen mukaan vaipat ja henkilökohtaiset lääkkeet

Matkakulut:

- lapsen kuljetukset sijaishoitoon ja takaisin kotiin
- verohallinnon ohjeen mukainen korvaus vuonna 2026 on 0,55 €/km Korjatataan tiedon tultua!

Sijaishoidon raportointi ja matkakulujen laskutus tehdään kuukausittain ja aina kalenterivuoden lopussa sähköisen palkkionmaksujärjestelmä Oiman kautta Dokumentit- kohtaan. Sijaishoidosta tehdään erillinen sijaishoidon toimeksiantosopimus sijaishoitajan ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän välillä.

5 PERHEHOITAJAN TUKI

Perhehoitolain 15 § mukaisesti perhehoidon järjestämisestä vastaava kunta tai kuntayhtymä vastaa toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla perhehoitajalle annettavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta. Perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle nimetään vastuutyöntekijä. Samoin perhehoitajalle järjestetään riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää. Yhteistyön toimivuuden kannalta työntekijöiden ja perhehoitajien erilaiset roolit ja tehtävät on hyvä avata. Parhaimmillaan ne täydentävät toisiaan ja helpottavat tuen tarpeen arviointia ja järjestämistä. Perhehoitajien kanssa tehdystä työskentelystä kirjataan Oma Hämeen sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmään.

5.1 SIJOITUKSEN AIKAINEN TUKI, PERHEHOIDON VASTUUTYÖNTEKIJÄ

Kun lapsi sijoitetaan pitkäaikaisesti perheeseen, nimetään Perhehoitoyksiköstä perhehoitajalle vastuutyöntekijä, joka vastaa perhehoitajalle annettavasta tuesta sijoituksen ajan. Koko lapsen sijoituksen ajan osa tukityötä on Perhehoitoyksikkö Kanervan järjestämä ryhmätyönohjaus, mentorointi, vertaisryhmätoiminta sekä täydennyskoulutus.

Perhehoidon tukityöstä tehdään kirjallinen suunnitelma ja sovitaan sijaishoidon järjestämisestä. Perhehoitoyksikkö Kanervan tukimuotoja ovat mm.

- vastuutyöntekijän tuki (käynnit, puhelut, muu yhteydenpito)
- mentorointi
- ryhmä- tai yksilötyönohjaus

- kiintymyskeskeinen perhehoitokoulutus perheille, joissa sijoitus kestänyt 1–2 vuotta (täydentävä koulutus PRIDEn jälkeen)
- vertaisryhmät perhehoitajille sekä perhehoitajille ja heille sijoitetuille lapsille
- sijaissisarusryhmät sekä muut tarvelähtöiset ryhmätoiminnot
- täydennyskoulutukset
- sijaishoito/vapaan toteutuminen

Myös kriisisijoituksissa perhehoitajille nimetään vastuutyöntekijä. Mikäli perheessä on myös pitkäaikaisesti sijoitettuja lapsia, kriisisijoituksen vastuutyötä voi tehdä sama työntekijä.

Sijoituksen ensimmäisen vuoden ajan perhehoitajien tuki on tiivistä. Perhehoitajien perhekohtainen tuki toteutetaan nimetyn perhehoitoyksikön työntekijän tai työparin tekemillä kotikäynneillä ja tapaamisilla, puhelinkeskusteluilla, ohjauksella ja neuvonnalla sekä pienryhmätoiminnalla.

Ensimmäisen vuoden tukeen kuuluu pääsääntöisesti kotikäynti kerran kuussa. Mikäli kyseessä on kokenut perhe, lapsi on ollut edeltävästi jo kriisisijoituksessa ko. perheessä pidemmän ajan eikä tilanteessa ole huolta tai jos perheessä on käytössä muita tukimuotoja (esim. Hoivaa ja Leiki -ryhmä) voidaan kuukausittainen kotikäynti korvata myös muulla yhteydenpidolla (esim. puhelinkeskustelu tai teams-tapaaminen). Ensimmäisen vuoden aikana käynnistetään usein myös mentorointi ja perhehoitajan vastuutyöntekijä osallistuu pääsääntöisesti sijoitetun lapsen asiakassuunnitelmaneuvotteluihin.

Sijoituksen ensimmäisen vuoden jälkeen siirrytään perustason tukeen. Tuki räätälöidään perhehoitajan tarvetta vastaavaksi. Perheelle nimetty vastuutyöntekijä käy perhehoitajan luona kotikäynnillä vähintään kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi hyödynnetään muita työskentelymuotoja kuten puhelinkeskustelut (vähintään 2 kertaa vuodessa), vertais- ja pienryhmätoiminnot sekä työnohjausryhmään ohjaaminen. Jälkihuollon sijoitukset perhehoidossa kuuluvat perustason tukeen.

Tehostettu tuki käynnistetään tilanteessa, jossa perustuki ei ole riittävää (perhehoitajan arjen kuormitus lisääntyy esimerkiksi yhteistyön haasteisiin, lapsen oireiluun, terveydellisiin haasteisiin, parisuhteeseen, sijaissisaruksiin jne. liittyen) ja perhehoitajan voimavarat ovat vähenemässä. Yhteydenpitoa perhehoitajaan lisätään kuukausittaiseksi. Sen lisäksi voidaan tarvittaessa järjestää yksilötyönohjausta, mentorointia tai muuta yksilöllistä tukea tai esimerkiksi lisätä sijaishoitoa. Tiivis luottamuksellinen yhteistyö sijaishuollon ja Kanervan välillä on tärkeää ja tiheämmät yhteydenotot ja kotikäynnit suunnitellaan tarvetta vastaaviksi.

Vahva tuki käynnistetään tilanteissa, kun perhehoitajan perheessä on joku kriisitilanne (esimerkiksi vakava sairaus, avioero tms.), suuret haasteet yhteistyössä, arjessa on paljon kuormitusta ja haastetta ja perhehoitajan voimavarat ovat loppumassa. Tällöin vastuutyöntekijä nimetyn työparin kanssa on viikoittaisessa kontaktissa perheeseen. Sen lisäksi perhehoitajalle järjestetään tarvittavaa yksilöityä tukea ja tehdään tiivistä yhteistyötä sijaishuollon kanssa.

5.2 SOSIAALIOHJAAJIEN ANTAMA TUKI

Perhehoitoyksikkö Kanervan sosiaaliohjaajat eli perhehoidon nimetyt vastuutyöntekijät työskentelevät yhdessä tehdyn tukisuunnitelman mukaisesti tavaten perhehoitajaa kotikäynneillä ja muulla yhteydenpidolla. Sosiaaliohjaajat tapaavat pääasiallisesti perhehoitajia ja antavat keskusteluapua arjen haasteisiin. Erikseen sovitusti he voivat työskennellä myös yhdessä sijoitetun lapsen, perhehoitajan biologisten lasten ja perhehoitajan kanssa. Sosiaaliohjaajat vastaavat yksikön ryhmämuotoisesta tuesta

ja sen kehittämisestä. Päävastuu lapsen asioista on kuitenkin aina lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä.

5.3 PERHEHOITAJAN TÄYDENNYSKOULUTUS

Perhehoitoyksikkö Kanerva järjestää vuosittain perhehoitajille lakisääteistä täydennyskoulutusta, jolloin koulutus- ja ruokakuluista vastaa pääosin Perhehoitoyksikkö Kanerva. Matkakulut ja lastenhoidon järjestäminen sijaisperheen lapsille jää perhehoitajien vastuulle. Yhden laajemman koulutuksen lisäksi Perhehoitoyksikkö Kanerva järjestää lisäksi vuosittain erilaisia kohdennettuja koulutuksia, työkokouksia, ryhmätoimintaa jne. Koulutukset täytetään pääsääntöisesti ilmoittautumisjärjestyksessä. Koulutukset koskevat kaikkia Perhehoitoyksikön perhehoitajia riippumatta sijoittajayksiköstä tai sijoituksen pituudesta.

Sosiaalihuollon ammattilaisen ohjauksessa ja valvonnassa tapahtuvalta ryhmätoiminnalta edellytetään lainsäädännön näkökulmasta sitä, että lapsen ja muiden suojattujen tahojen yksityisyyttä kunnioitetaan, eikä yksityisyyden suojaa loukata. Perhehoitajan on julkista hallintotehtävää hoitaessaan kunnioitettava lapsen, huoltajan ja vanhempien yksityisyyttä.

Koulutuksista, tapahtumista, vertaisryhmistä ja valmennuksista ilmoitetaan Kanervan nettisivuilta löytyvän tapahtumakalenterin kautta.

Perhehoitoyksikkö Kanervan tapahtumakalenteri - Oma Häme

5.4 TYÖNOHJAUS JA MENTOROINTI

Perhehoitoyksikkö Kanerva vastaa perhehoitajien ryhmämuotoisesta tuesta ja ryhmätyönohjauksista koko sijoituksen ajan. Sukulais- ja läheissijaisvanhemmille on pyritty järjestämään mahdollisuuksien mukaan omat erilliset työnohjausryhmänsä. Työnohjausryhmät toimivat Oma Hämeen hyvinvointialueella~~, lisäksi on etäyhteydellä toimivia ryhmiä~~. Perhehoitajille ei korvata työnohjauksista aiheutuvia matkakustannuksia. Perhehoitoyksikkö Kanerva järjestää tarvittaessa sijaisperheelle määräajaksi myös yksilötyönohjausta, mikäli siihen katsotaan olevan erityiset perusteet.

Perhehoidon mentorointi on kokeneen, mentorointikoulutuksen saaneen perhehoitajan antamaa asiantuntija-apua aloittelevalle tai haasteellisessa tilanteessa olevalle sijaisvanhemmalle, aktorille. Mentorointi perustuu luottamukseen ja sen osapuolet ovat vaitiolovelvollisia. Sen tavoitteena on edistää aktorin osaamista, itsearvostusta ja sijaisvanhemmuuden identiteetin luomista. Mentorointi täydentää, mutta ei korvaa perhehoidon muita tukimuotoja.

Perhehoitoyksikkö Kanerva on kouluttanut omista kokeneista perhehoitajistaan mentoreita, joita palkataan tehtävään tarvittaessa. Perhehoitoyksikkö Kanerva tekee kirjalliset mentorointisopimukset ja maksaa mentorin palkkiot sekä kilometrikorvaukset.

5.5 PIENRYHMÄTOIMINTA

Perhehoitoyksikkö Kanerva järjestää tarpeen mukaan erilaisia sosiaalihuollon ammattilaisen ohjauksessa ja valvonnassa toteutettavia vertaisryhmiä perhehoitajille ja heidän perheilleen. Ryhmätoimintana järjestetään muun muassa seuraavanlaisia ryhmiä: Hoivaa ja leiki -ryhmä, Salapoliisi-Mäyrän vertaisryhmä kouluikäisille, Pikkusiilit pienemmille sijoitetuille lapsille, sijoitettujen nuorten ryhmä sekä kullekin ryhmälle (kriisiperheet, läheiset ja pitkäaikaisperheet) oma vertaistuellinen ryhmä.

Myös sijaisperheen biologisille lapsille järjestetään tarpeen mukaan oma ryhmänsä. Huomioitavaa on, että kaikkia ei ryhmiä ei ole aina saatavilla. Ryhmiin valikointi tapahtuu Perhehoitoyksikkö Kanervassa, mutta sijoittavien työntekijöiden ja perhehoitajien toiveita pyritään kuulemaan mahdollisimman hyvin.

6 LAPSI PERHEHOIDOSSA

6.1 LAPSEN ASEMA PERHEHOIDOSSA

Perhehoitoon sijoitetulle lapselle tulee turvata hänen kasvunsa ja kehityksensä mukainen hoiva ja huolenpito lapsen yksilölliset tarpeet huomioiden. Lapsen oikeuksien toteutumisesta vastaavat sijoittavan hyvinvointialueen sosiaaliviranomaiset, sijaisvanhemmat sekä lapsen vanhemmat.

Lapsen huoltajuus ei muutu huostaanotossa. Sijoitetun huostaanotetun lapsen huoltajia ovat yleensä hänen syntymävanhempansa tai toinen heistä, ellei huoltajuuden osalta ole tehty erillistä sopimusta tai haettu oikeuden päätöstä asiassa. Mikäli lapsi jää kuolemantapauksen tai muun syyn vuoksi ilman huoltajaa, hänelle määrätään oikeuden päätöksellä uusi huoltaja. Ensisijaisesti huoltajaksi sopivaa henkilöä etsitään lapsen omaisista. Mikäli on perusteltua syytä olettaa, ettei lapsen huoltaja voi puolueettomasti valvoa lapsen etua lastensuojeluasiassa, on hänelle haettava lastensuojelun edunvalvoja käyttämään huoltajan sijasta lapsen puhevaltaa.

Kiireellisesti sijoitetun ja huostaanotetun lapsen kokonaisvaltainen vastuu hoidon ja huollon järjestämisestä on sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä eli lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä. Lapsen huoltajalla on oikeus sanoa mielipiteensä lasta koskevista tärkeistä asioista. Ilman huoltajan suostumusta ei saa muuttaa huostaan otetun lapsen uskontokuntaa, nimeä tai kansalaisuutta.

Perhehoitaja on toimeksiantosuhteen perusteella lapsen hoitaja ja kasvattaja. Lapsen jokapäiväiseen hoitoon kuuluu muun muassa lapsen koulunkäynnistä, hammashuollosta, terveydenhuollosta ja harrastuksista huolehtiminen. Näihin liittyen perhehoitajalla on oikeus allekirjoittaa lasta koskevat lomakkeet ja koepaperit, vaikkei hän lapsen huoltaja olekaan. Allekirjoitettujen lomakkeiden sisällöstä on hyvä informoida lapsen huoltajia.

Perhehoitajan toivotaan tallentavan lapselle hänen elämäntarinaansa perhehoidon ajalta esimerkiksi valokuvien, kirjeiden ja tärkeiden tavaroiden muodossa, ja antamalla nämä muistot lapsen mukaan sijoituksen päätyttyä.

Avohuollon tukitoimia toteutetaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä lapsen ja vanhempien, huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kanssa (Lastensuojelulaki 34 §). Näin ollen avohuollon sijoituksissa on erityisen tärkeä kuulla ja mahdollisuuksien mukaan toteuttaa lapsen hoitoa ja huolenpitoa huoltajien näkemyksien mukaisesti.

6.2 LAPSEN OIKEUS TAVATA LÄHEISIÄÄN

Perhehoitoon sijoitetulle lapselle tulee turvata hänen kasvunsa ja kehityksensä kannalta tärkeät, jatkuvat ja turvalliset ihmissuhteet. Asiaa tarkastellaan nimenomaan lapsen näkökulmasta. Tapaamisista lasten läheisten, esim. biologisten vanhempien kanssa, sovitaan asiakassuunnitelmaneuvotteluissa. Mikäli lapsen ja hänelle läheisten ihmisten yhteydenpidosta ei päästä sopimukseen, on lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai hänen esimiehensä tehtävä

valituskelpoinen päätös yhteydenpidon rajoittamisesta. Se voidaan tehdä lastensuojelulain (62 §) nojalla seuraavista syistä:

- mikäli yhteydenpidosta ei ole voitu asiakassuunnitelmassa sopia
- mikäli yhteydenpito vaarantaa sijaishuollon tarkoituksen toteuttamisen ja rajoittaminen on lapsen hoidon ja kasvatuksen kannalta välttämätöntä
- mikäli yhteydenpidosta on vaaraa lapsen hengelle, terveydelle, kehitykselle tai turvallisuudelle
- jos rajoittaminen on välttämätöntä perheen vanhempien tai muiden lasten turvallisuuden vuoksi
- jos 12 vuotta täyttänyt lapsi vastustaa yhteydenpitoa. Myös alle 12-vuotiaan lapsen mielipide otetaan huomioon, mikäli lapsi on niin kehittynyt, että hänen tahtoonsa voidaan kiinnittää huomiota.

6.3 KOTIKUNTA JA USKONTO

Huostaanotetun lapsen kotikuntana säilyy se kunta, jossa hän asui huostaanottohetkellä huostaanoton lakkaamiseen saakka. Mikäli lapsen sijaisperhe asuu tuon kunnan ulkopuolella, merkitään sijaisperheen asuinkunta lapsen muuttoilmoitukseen hänen tilapäiseksi asuinkunnakseen. Muuttoilmoitus hoidetaan tavallisimmin sosiaalitoimen kautta. Perhehoitajan kannattaa tarkistaa asia lapsen asioista vastaavalta sosiaalityöntekijältä sijoitusprosessin alussa. Lapsen täyttäessä 18 vuotta tehdään muuttoilmoitus, jolloin hänen asuinkunnakseen tulee se paikkakunta, jossa hän tosiasiallisesti asuu.

Perhehoitaja ei voi muuttaa lapsen uskontokuntaa ilman huoltajan suostumusta. Nuori ei saa ilman huoltajansa suostumusta myöskään osallistua muun kuin huoltajan hänelle valitseman uskonnollisen suuntauksen rippikouluun.

6.4 TERVEYDENTILAN TUTKIMINEN

Lapsen fyysinen ja psyykkinen terveydentila on tutkittava viimeistään sijaishuoltoon sijoittamisen yhteydessä. Mikäli lapsen terveydentilan selvittäminen on jäänyt jostain syystä aiemmin kesken, tulee tutkimukset saattaa tässä vaiheessa loppuun (Lastensuojelulaki 51 §). Terveydentilan tutkiminen edellyttää perusteellista lääkärintarkastusta. Lastensuojelu saa tarvittavat tiedot terveydenhuollosta käyttöönsä asiakaslain 20 § perusteella. Terveydentila voidaan jättää tutkimatta, mikäli lapsi on ollut säännöllisesti esimerkiksi neuvolan asiakkaana tai hänestä on muuten olemassa tarvittavat terveystiedot.

Lapsen sijaishuoltopaikka tarvitsee ehdottomasti tiedon lapsen terveydentilasta mahdollisine hoito-ohjeineen. Sijoittava hyvinvointialue eli lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä on velvollinen antamaan nämä tiedot perhehoitajalle. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä järjestää lapselle terveydentilan tutkimisen yhdessä perhehoitajan kanssa asiasta sopien.

Sijoitettujen lasten terveystarkastukset

Kun Kanta-Hämeen alueelle sijoitetulle lapselle tarvitaan lastensuojelulain 51 §:n mukainen lääkärintarkastus ja aika on varattu Oma Hämeen terveydenhuoltoon lapsen silloisen asuinpaikkakunnan mukaan, perhehoitajan tulee täyttää alla olevan linkin kautta avautuva lomake ja ottaa se mukaan lääkärikäynnille.

Lastensuojelulain (51 §) mukainen esitietolomake lääkärin tarkastukseen (tulostettava pdf)

Mikäli toimit perhehoitajana Kanta-Hämeen ulkopuolella Oma Hämeen sijoittamalle lapselle, käänny terveystarkastuksen varaamisessa kotihyvinvointialueesi terveyspalveluiden puoleen.

6.5 VAKUUTUSASIAT

Sijoittavalla taholla ei ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa vakuutuksia perhehoidossa olevalle lapselle, mutta Oma Häme on tapaturmavakuuttanut kaikki sijoitetut lapset.

Perhehoitajat ovat lakisääteisen tapaturmavakuutuksen piirissä hyvinvointialueen puolesta.

Mikäli lapselle tapahtuu tapaturma, joka liittyy perhehoitoon, perhehoitajan tulee olla yhteydessä lapsen asioista vastaavaan työntekijään, joka ohjeistaa tapaturmailmoituksen teossa. Mikäli perhehoitajalle itselleen tapahtuu tapaturma, joka liittyy perhehoitoon, perhehoitajan tulee olla yhteydessä myös Perhehoitoyksikkö Kanervaan, joka oheistaa tapaturmailmoituksen teossa.

Perhehoitajia suositetaan ottamaan laaja kotivakuutus vahingonkorvausasioita varten. Perhehoitajan vastuulla on selvittää vakuutussopimusta tehtäessä vakuutuksen ehdot mahdollisimman tarkasti tai tarkistaa jo tehdyn vakuutussopimuksen ehdot omasta vakuutusyhtiöstään. Kotivakuutuksen osalta on syytä selvittää, täytyykö kaikki perheessä asuvat henkilöt erikseen luetella vakuutussopimuksessa ja millainen vakuutusturva on perheeseen tilapäisesti sijoitettujen lasten osalta. Sijaisperheen tulee itse maksaa lapselle ottamansa vakuutukset.

Perheeseen sijoitetuille lapsille ei ole hyvinvointialueen puolesta otettu vahingonkorvausvakuutusta. Perhehoitajia kehotetaan liittämään sijoitettu lapsi oman kotivakuutuksensa piiriin. Mikäli sijoitettu lapsi aiheuttaa sijaisperheessä aineellista vahinkoa, tulee perhehoitajan ensisijaisesti hakea korvausta kotivakuutuksestaan. Omavastuuosuuden korvaa hyvinvointialue selvityksen ja tositteiden perusteella. Mikäli vakuutus ei kata vahinkoa, perhehoitaja voi hakea kustannusten korvausta lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa keskustellen ja sopien. Sijoitetun lapseni lälle tyypilliset ja aineellisesti vähäiset vahingot katetaan perhehoitajan kulukorvauksella.

~~Sijoittajahyvinvointialue on viime kädessä korvausvelvollinen, mikäli lapsen aiheuttamia aineellisia vahinkoja ei korvata perheen tai lapsen vakuutuksesta.~~ Mahdollisen lapsen aiheuttaman vahingon vahingonkorvausvastuuta selvitettäessä tarkastellaan perhehoitoon sijoitetun henkilön vastuuta aiheuttamastaan vahingosta, perhehoitajan vastuuta ja valvontavelvoitetta hoidossaan olevan henkilön aiheuttamasta vahingosta sekä sijoittajan vastuuta perhehoidon järjestäjänä.

6.6 PÄIVÄHOITO JA KOULU

Lapsen päivähoidosta sovitaan aina lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Perhehoitajalla ei ole oikeutta hakea lapselle päivähoitopaikkaa itsenäisesti ilman sopimista lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Myös koulupaikan valitseminen ja hakeminen tapahtuu yhteistyössä lapsen asioista vastaavan työntekijän kanssa.

Sijoitetulla lapsella on oikeus kunnalliseen päivähoitoon. Mikäli päivähoito katsotaan lapsen edun mukaiseksi, hyvinvointialue maksaa päivähoitomaksun. (Ks. 4.9 Päivähoitomaksut) Koululaisten

iltapäivätoiminnan maksut korvataan, mikäli katsotaan, että hoidossa olo on lapsen edun mukaista. Maksut korvataan kuitteja vastaan.

Perhehoitajalla on oikeus allekirjoittaa lasta koskevat tavanomaiset päivähoitoa ja koulua koskevat paperit, tehdä päätöksiä näihin liittyvistä asioista ja osallistua näiden tahojen järjestämiin lasta koskeviin neuvotteluihin. Perhehoitajalle voidaan huoltajan ohella antaa Wilman käyttöoikeus. Wilman tunnukset haetaan koulusihteerin kautta. Lapsen lukukausitodistuksen voi allekirjoittaa joko lapsen huoltaja tai lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä Lsl 45 §:n 1 momentin laillisena edustajana.

Yhteistyötä ja etenkään ilmoitusvelvollisuutta huoltajalle ei saa missään kohden unohtaa. Huoltajalla on aina oikeus sanoa mielipiteensä lasta koskevista tärkeistä asioista. Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on lähtökohtainen velvollisuus selvittää huoltajan käsitys siitä, miten ja missä lapsen tarpeiden mukainen opetus järjestetään esimerkiksi erityisopetusta suunniteltaessa. Myös lapsen mielipiteen kunnioittaminen opetukseen liittyvissä ratkaisuissa on tärkeää.

Lapsen asuessa perhehoitajan luona avohuollon sijoituksen päätöksellä, hoidetaan lapsen päivähoitoon ja kouluun liittyvät asiat yhteistyössä lapsen huoltajan kanssa. Huoltajalla on koko avohuollon sijoituksen ajan oikeus päättää mm. lapsen hoidosta, kasvatuksesta ja muista henkilökohtaisista asioista. Avohuollon sijoitus voi päättyä huoltajan päätöksellä.

6.7 PANKKITILI

Lapsen huoltaja säilyy huostaanotosta huolimatta lapsen edunvalvojana, ellei asiasta ole toisin sovittu tai oikeudessa päätetty. Näin ollen lapsen huoltajalla on oikeus päättää lapsen taloudellisista asioista ja huoltaja voi nostaa varoja alle 18-vuotiaan lapsensa nimissä olevalta pankkitililtä. Perhehoitaja voi avata omiin nimiinsä pankkitilin, rinnakkaistilin, johon lapsella on käyttöoikeus. Näin toimiessa lapsen huoltajalla ei ole mahdollisuutta nostaa rahaa lapsen tililtä.

6.8 PASSI JA MATKUSTUSLUPA

Hakemus huostaanotetun lapsen passista jätetään lapsen asuinpaikkakunnan passiviranomaiselle. Hakemukseen liitetään lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän lupa passin myöntämiseksi. Passin hankkimisen kulut sisältyvät kustannusten korvaukseen. Perhehoitajan tulee keskustella ja sopia ulkomaanmatkoista lapsen asioista vastaavan työntekijän kanssa ja pyytää sosiaalityöntekijältä kirjallinen matkustuslupa sijoitetulle lapselle jokaisen matkan ajankohdalle erikseen. Huoltajaa on syytä informoida etukäteen sijoitetun lapsen kanssa tehtävistä ulkomaanmatkoista. Perhehoitajan tulee informoida huostassa olevan lapsen sosiaalityöntekijää myös merkittävistä kotimaanmatkoista. Avohuollon sijoituksissa lupa matkustukseen tulee kysyä lapsen huoltajilta ja asiasta keskustellaan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

6.9 TILAPÄISESTI SIJOITETUN LAPSEN OSOITTEENMUUTOS

Kun lapselle on tehty avohuollon sijoitus, kiireellinen sijoitus tai kiireellisen sijoituksen jatkamispäätös osoitteenmuutos tehdään, kun sijoitus on jatkunut kolme kuukautta. Sijoituspäätöksen vahvistanut työntekijä ilmoittaa päätöksestä sihteerille osoitteeseen: lastensuojelunperinta@omahame.fi ja sihteeri tekee osoitteenmuutoksen Digi- ja väestötietovirastolle.

6.10 KASVATUKSELLISET KEINOT JA RAJOJEN ASETTAMINEN (ARJEN TURVAAMINEN) SEKÄ RAJOITUSTOIMENPITEET

Lastensuojelulain muuttamisesta annetussa laissa (523/2026) selkeytettiin tavanomaisen kasvatuksen (rajojen asettaminen) ja varsinaisten rajoitustoimenpiteiden eroa. Perhehoitajalla on oikeus ja velvollisuus käyttää tavanomaisia kasvatuksellisia keinoja lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Lain myötä perhehoitaja voi kasvatuksellisena keinona mm. rajoittaa sijoitetun lapsen älylaitteiden käyttöä, jos käyttö vaarantaa lapsen terveyden, unen, koulunkäynnin tai hyvinvoinnin. Perhehoitaja voi myös ohjata lasta fyysisesti niissä tilanteissa, jolloin lapsi on vaarassa tai tarvitsee rauhoittamista. Toiminta ei kuitenkaan koskaan saa olla alistavaa, väkivaltaista tai lapsen ihmisarvoa loukkaavaa. Laissa on ohjeistusta myös alaikäisiltä kiellettyjen aineiden ja vaarallisten esineiden poisottamisesta ja niiden hävittämisestä tai varastoimisesta ja lapselle palauttamisesta.

Lain uudistukseen tuli velvoite arjen poikkeustilanteiden kirjaamisesta. Esimerkiksi kaikki tilanteet, joissa lapsen oikeuksiin on puututtu (kuten puhelimen poisotto yöksi tai luvattomien tavaroiden haltuunotto), on kirjattava välittömästi ylös. Näistä toimenpiteistä on myös ilmoitettava sosiaalityöntekijälle mahdollisimman pian.

Perhehoitajan on tärkeä huomioida lapsen yksilölliset tarpeet, ikä ja kehitystaso ja kunnioittaa lapsen oikeuksia. Epäselvistä tilanteista ja tilanteita ennakoivasti on hyvä keskustella perhehoitajan vastuutyöntekijän ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

Perhehoitaja ei voi itsenäisesti tehdä virallisia rajoitustoimenpidepäätöksiä, jotka kuuluvat viranomaisille. Esimerkiksi jos lapsen yhteydenpitoa biologisiin vanhempiin, kavereihin tai muihin henkilöihin on välttämätöntä rajoittaa lapsen edun vuoksi, asiasta täytyy aina tehdä virallinen hallintopäätös. Päätöksen tekee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Perhehoitaja toteuttaa arjessa tätä annettua päätöstä. Muita rajoitustoimenpiteitä kuin yhteydenpidon rajoittamista perhehoidossa ei voi käyttää (kuten liikkumavapauden rajoittaminen, omaisuuden virallinen tarkastaminen ja haltuunotto, fyysinen kiinnipitäminen rajoitustoimenpiteenä). Mikäli lapsen hoito ja huolenpito edellyttäisi rajoitustoimenpiteiden käyttämistä, eikä sijoituspaikalla ole lain mukaan oikeutta niitä käyttää, on harkittava, onko sijaishuoltopaikka oikea. Jos sijoituspaikalla ei ole lain mukaan oikeutta rajoitustoimenpiteiden käyttämiseen, ei voida toimia siten, että toimenpiteitä tosiasiassa käytetään, mutta ne jätetään kirjaamatta ja asianmukaiset päätökset tekemättä.

Kriisitilanteista on ilmoitettava välittömästi lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle, tarvittaessa sosiaali- ja kriisipäivystyksen kautta. Sosiaalityöntekijä selvittää kokonaistilanteen ja arvioi tarvittavat jatkotoimet lapsen etu huomioiden. Tilanteesta riippuen kyseeseen voi tulla esimerkiksi keskustelu lapsen kanssa, neuvottelu lapsen asioissa, kiireellinen sijoitus tai viimesijaisesti sijaishuoltopaikan muuttaminen.

Ennen sijaishuoltopaikan vaihtamista on pohdittava esimerkiksi:

- saako perhehoitaja riittävästi tukea
- saako lapsi tarvitsemansa tuen ja palvelut
- onko lapsella erityisen tuen tarvetta
- onko lapsi perhehoitokuntoinen eli pärjääkö perheessä ilman rajoitustoimenpiteitä kasvatuksellisiksi menetelmiksi luettavilla tukimuodoilla

RAJOITUSTOIMENPITEET

Lastensuojelulain 11 §:n mukaisia rajoitustoimenpiteitä ovat:

- yhteydenpidon rajoittaminen
- aineiden ja esineiden haltuunotto
- henkilöntarkastus
- henkilönkatsastus
- omaisuuden ja lähetysten tarkastaminen
- omaisuuden ja lähetysten luovuttamatta jättäminen
- kiinnipitäminen
- liikkumisvapauden rajoittaminen
- eristäminen ja
- erityinen huolenpito

Yllä mainittuja rajoitustoimenpiteitä voidaan kohdistaa ainoastaan kiireellisesti sijoitettuun, huostaan otettuun tai hallinto-oikeuden väliaikaismääräyksellä sijoitettuun laitoshoidossa olevaan lapseen. Toimenpiteitä ei saa käyttää, jos lapsi on sijoitettuna avohuollon tukitoimena. Perhehoitoon voidaan soveltaa vain yhteydenpidon rajoittamista koskevia säännöksiä. Muut rajoitustoimenpiteet koskevat ainoastaan laitoshoitoa.

Yksittäisessä tilanteessa on aina toimittava siten, ettei lapsen henki, terveys tai turvallisuus vaarannu. Valvonta on järjestettävä siten, ettei lapsi pääse vahingoittamaan itseään tai muita. Esimerkiksi vahingollisten esineiden pois ottaminen hyvin pieniltä lapsilta on normaalia turvallisuuden varmistamista, mikä ei edellytä erillisen päätöksen tekemistä.

6.11 JÄLKIHUOLTO

Jälkihuolto on lastensuojelun palvelu, jota viranomaiset toteuttavat lastensuojelulain mukaisesti. Perhehoitoon sijoitetulla lapsella on oikeus jälkihuoltoon. Nuorta tuetaan hänen tarpeidensa ja toiveidensa mukaan kaikilla hänen elämänsä osa-alueilla.

Nuoren siirtyessä jälkihuollon palvelujen piiriin hänelle nimetään oma työntekijä jälkihuollosta. Jälkihuollon palvelut suunnitellaan aina lapsen tai nuoren yksilöllisen tarpeen mukaan yhteistyössä viranomaisten kanssa, jolloin myös arvioidaan mahdollisia perhehoidon jatkamisen perusteita ja sovitaan siitä, miten perhehoidossa tuetaan nuoren itsenäistymistä. Itsenäistymiseen valmistautuminen täytyy aloittaa jo hyvissä ajoin ennen jälkihuoltoon siirtymistä. Tämä tarkoittaa mm. itsenäisen elämän taitojen harjoittelua yhdessä perhehoitajan kanssa.

6.12 JÄLKIHUOLLON SIJOITUS

Yksi jälkihuollon palvelu on jälkihuollon sijoitus perhehoitoon (LsL 76§). Jälkihuollon sijoituksen mahdollisuudesta on tärkeä keskustella hyvissä ajoin etukäteen yhdessä perhehoitajan, nuoren ja sosiaalityöntekijöiden kanssa. Sijoituksessa perhehoitaja työskentelee nuoren tavoitteiden edistämiseksi esim. asumiseen, työhön tai opiskeluihin liittyen. Tavoitteena on ohjata nuorta omatoimiseen tekemiseen ja asioidensa hoitamiseen. Jälkihuollon sijoituksesta päättää jälkihuollon sosiaalityöntekijä.

Jälkihuollon sijoituksen tarkoituksena on tukea nuoren siirtymistä itsenäiseen elämään. Asiakassuunnitelmaneuvottelussa on määriteltävä mitä jälkihuollon perhehoidolla tavoitellaan ja perhehoitajan tulee edistää tavoitteita, tai sopimus voidaan päättää tai purkaa. Jos nuori muuttaa pois perheestä sijoitus päättyy. Tästä sovitaan toimeksiantosopimuksessa, joka perheen kanssa tehdään. Sijoitus on aina määräaikainen ja siitä tehdään nuoren tilanteeseen sopiva päätös. Perhehoitaja sitoutuu pitämään vastuusosiaalityöntekijän ajan tasalla nuoren tilanteesta ja osallistumaan neuvotteluihin.

Jos nuori on lähdössä suorittamaan varusmiespalvelustaan tai siviilipalvelustaan 18 vuotta täytettyään, voi tulla tarpeelliseksi jatkaa sijoitusta perhehoidossa palveluksen ajan. Tuolloin maksetaan 50 % palkkiosta ja kulukorvauksesta. Asiasta tulee käydä keskustelu sosiaalityöntekijöiden kanssa hyvissä ajoin ennen nuoren täysi-ikäistymistä.

Lisätietoja jälkihuollosta saa lapsen asioista vastaavalta sosiaalityöntekijältä tai hyvinvointialueen jälkihuollon yksiköstä. Perhehoitoyksikkö tukee perhehoitajaa myös nuoren jälkihuollon sijoituksen aikana (nimetty vastuutyöntekijä sekä oikeus koulutuksiin ja työnohjauksiin).

6.13 ITSENÄISTYVÄN NUOREN TUKI

Itsenäistyvän nuoren tuki on tarkoitettu perhehoidosta itsenäistyvälle nuorelle. Itsenäistyvän nuoren tukityötä tekee perhehoitaja, jonka perheessä nuori on ollut sijoitettuna. Itsenäistyvän nuoren tukityön aloittamisesta päättää nuoren asioista vastaava jälkihuollon työntekijä. Tavoitteena on nuoren itsenäistymisen tukeminen asumiseen, arkielämän perusasioista huolehtimiseen, opintoihin, työllistymiseen ja muihin nuoren yksilöllisiin tarpeisiin liittyvissä kysymyksissä. Työskentely perustuu nuoren asioista vastaavan työntekijän arvioon ja päätökseen sekä ottaa huomioon jälkihuoltosuunnitelmassa asetetut tavoitteet.

Itsenäistyvän nuoren tukityön on tarkoitus olla siirtymävaiheen tuki, jonka kestoa arvioidaan tilannekohtaisesti. Tukityön sisältö sovitaan nuoren tilanteeseen sopivaksi. Se voi pitää sisällään erilaisia yhteydenpidon muotoja, kuten puheluita, viestien vaihtamista, tapaamisia ja muita vierailuja. Itsenäistyvän nuoren tukityöstä tehdään erillinen päätös ja tukityön tavoitteista, sisällöstä ja tapaamismääristä sovitaan nuoren, nuoren asioista vastaavan jälkihuollon työntekijän ja perhehoitajan kanssa. Toimeksiantosopimuksella tapahtuvasta täysi-ikäisen nuoren itsenäistymisen tuen tehtävästä maksetaan palkkiota 300e/kk, kustannusten korvauksia ei makseta.

7 VARAUTUMINEN

Kanta-Hämeen hyvinvointialue ohjeistaa omatoimiseen varautumiseen huolehtimalla kotivarasta. Tällä tarkoitetaan 72 tunnin varautumissuositusta, jonka mukaan jokaisessa kodissa pitäisi olla valmius selvitä itsenäisesti häiriötilanteen sattuessa ainakin kolme vuorokautta.

Perhehoitajien kohdalla kotivarasta huolehtiminen on erityisen merkityksellistä. Siinä on kyse oman itsen ja perheenjäsenten lisäksi myös sijoitettujen lasten elämän perustarpeiden turvaamisesta silloin kun tapahtuu ennakoimattomia asioita.

Lisätietoja varautumisesta nettisivulta 72tuntia.fi tai alla olevasta linkistä

72 tuntia on varautumissuositus kotitalouksille.